Täysistunto

Keskiviikko 16.11.2016 klo 13.59—17.26

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 17.26.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (13.59—16.01) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.01—17.26).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2016 vp
Lakialoite LA 39/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 23/2016 vp
Pöytäkirjan liite HE 113/2016 vp Lausumaehdotus Liite 2A

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Keskustelu asiasta päättyi 15.11.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Anneli Kiljunen Johanna Karimäen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa on Veronica Rehn-Kivi Joakim Strandin kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Lisäksi on Antero Laukkanen Sari Tanuksen kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Maria Lohela: Ensin on äänestettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 47; poissa 52 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 113/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 39/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksista. Veronica Rehn-Kiven lausumaehdotuksesta ja Antero Laukkasen lausumaehdotuksesta äänestetään kummastakin erikseen mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Veronica Rehn-Kiven ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 7; poissa 51 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Antero Laukkasen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 38; poissa 52 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 13/2016 vp
Toimenpidealoite TPA 16/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 24/2016 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Osittain toiseen ja osittain ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta. Keskustelu asiasta päättyi 15.11.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Anneli Kiljunen Johanna Karimäen kannattamana ehdottanut, että valiokunnan kaksi lausumaehdotusta hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 13/2016 vp sisältyvät 1.—18. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Lausumaehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä äänestetään erikseen.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintöön sisältyvän 1. lausumaehdotuksen hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 51; poissa 48 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi 1. lausumaehdotuksen.

Mietintöön sisältyvän 2. lausumaehdotuksen hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 52; poissa 48 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi 2. lausumaehdotuksen.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät kaksi lausumaehdotusta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 24/2016 vp
Pöytäkirjan liite HE 146/2016 vp Lausumaehdotus Liite 4A

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 11.11.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Katja Taimela Pia Viitasen kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 146/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", Katja Taimelan ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 58; poissa 44 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista

Hallituksen esitys HE 156/2016 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 13/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.11.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Susanna Huovinen Silvia Modigin kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 156/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", Susanna Huovisen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 50; poissa 45 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 233/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Siirrytään keskusteluun, ja ensimmäisen puheenvuoron käyttää pääministeri Sipilä. (Hälinää) — Voinemme odottaa hetken, että sali rauhoittuu. Hyvät edustajat, pyydän siirtymään ripeästi salin ulkopuolelle, mikäli ette aio osallistua tähän keskusteluun, niin päästään asiaan. (Puhemies koputtaa)

Keskustelu

14.07 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtion omistajapolitiikkaa koskeva periaatepäätös hyväksyttiin valtioneuvostossa keväällä. Tässä laissa pannaan sitä toimeen. Periaatepäätöksessä on kaksi kärkiviestiä: yhteiskuntavastuu nostettiin valtion omistamien yhtiöiden perusarvoksi, ja yhtiöomaisuustase on saatava nykyistä paremmin palvelemaan kasvua ja työllisyyttä.

Valtionyhtiöiden on näytettävä esimerkkiä arvojohtamisessa ja yhteiskuntavastuussa. Yhteiskuntavastuu on myös kilpailuvaltti. Yhteiskuntavastuun kantaminen lähtee siitä periaatteesta, että yritys pärjää osana yhteiskuntaa sitä paremmin, mitä paremmin ympäröivä yhteiskunta voi. Yhteiskuntavastuu näkyy esimerkiksi siinä, että verot on maksettava siihen maahan, minne tulos syntyy. Veroparatiisien käytölle sanotaan selvästi "ei". Valtion omistamien yhtiöiden on huomioitava päätöksenteossaan talouden lisäksi toiminnan sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset. Henkilöstön edustus hallintoelimissä pitää turvata tavalla, joka mahdollistaa paikallisen sopimisen. Osana periaatepäätöstä yhtiöiden johdon irtisanomiskorvauksia pienennettiin. Tämä oli tärkeä viesti koko yhteiskunnalle oikeudenmukaisuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Valtion omistamien yhtiöiden arvo Suomessa on Euroopan suurin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Yhtiöiden kirjo on laaja, historian polut valtion omistamiksi yhtiöiksi ovat olleet moninaiset. Viime vuosikymmenet valtio-omistajuus on hakenut suuntaa, valtion omistus on koettu jopa jäykistäväksi tekijäksi. Omistajuudelle ei

ole ollut visiota, eikä valtion yhtiöomistuksella ole ollut omistajan määrittämää kehityspolkua. Omistuksen laajentaminen on käytännössä tapahtunut pakon sanelemana, ja valtio-omistajuuden myynnit sekä tuotot on käytetty budjetin paikkaamiseen. Tähän tulee nyt muutos.

Valtion omistusta tulee arvioida kansantalouden kokonaisedun, omistettujen yhtiöiden toiminnan ja arvon kehittämisen ja resurssien tehokkaan allokoinnin näkökulmasta. Tässä arvioinnissa on syytä tarkastella kriittisesti nykytilannetta, huomioida aivan erityisesti koko maailmaa ja sen myötä myös Suomea ravistelevat muutostrendit. On tarkasteltava näiden myötä syntyvät uudenlaiset toimintamekanismit niin yhteiskunnan, kansalaisten kuin erilaisten yritysten ja organisaatioiden näkökulmasta. Voimakkaiden murrosten myllertäessä tarvitaan merkittäviä panostuksia uusiutumisen mahdollistamiseen. Tämä taas palvelee työllisyystavoitteen saavuttamista.

Valtion omistamisen perusta voi olla ensinnäkin luonnollinen monopoli tai erityistehtävä, toiseksi strateginen intressi, kolmanneksi suomalaisen omistamisen puolustaminen, neljänneksi finanssi-intressi tai viidenneksi uuden luominen. Hallitusohjelman vision mukaisesti Suomea pitää uudistaa ennakkoluulottomasti. Valtion omistamisesta on tehtävä yhteiskunnan aktiivisen uudistamisen väline. Vision toteuttaminen edellyttää sitä, että tehostamme valtion omistajaohjauksella pääomien käyttämistä nykyisen omistuksen aktivoimiseen ja myös uuden taloudellisen aktiviteetin synnyttämiseksi Suomeen. Tällaisia mahdollisuuksia valtio-omistajalla on erityisesti alustatalouden kehittämisessä. Yksi mahdollinen esimerkki on terveydenhuollon tietojärjestelmät. Alustatalouteen panostaminen luo uusia edellytyksiä yksityiselle yritystoiminnalle ja johtajuuden ottamiselle uusilla alueilla. Uusiutuminen vaatii rohkeutta ja jostain luopumista. Päätöksen uuteen lähtemiseen pitää kuitenkin olla huolellisen harkinnan ja riittävän päätöksentekokynnyksen takana. Lisäksi pitää muistaa, että valtion omistuksen käyttäminen on toimiva ratkaisu vain tietyissä tilanteissa, kuten markkinoiden toiminnan tervehdyttämiseksi, markkinapuutteen korjaamiseksi tai uuden kasvualustan luomiseksi yksityiselle yritystoiminnalle.

Arvoisa rouva puhemies! Lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia. Tällä muutetaan valtion omistajaohjauksellista rakennetta, millä on vain välillisiä vaikutuksia kansantalouteen. Pitkäjänteinen arvon kasvattaminen suomalaisessa omistuksessa pörssiyhtiöissä tapahtuu jatkossakin Solidiumissa. Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausyksiköllä on vastuu niiden yhtiöiden omistajaohjauksesta, joilla on yhteiskunnallisia ja liiketaloudellisia tavoitteita. Valtion kehitysyhtiö Vaken tehtävä on laittaa taseet töihin uuden kasvun luomiseksi.

Tällä lailla mahdollistettaisiin nykyisin valtion suorassa omistuksessa olevien osakeomistusten siirto valtion kehitysyhtiöön. Tämä tapahtuisi ilman että valtioneuvosto luopuisi merkittävästi päätösvallastaan. Valtion kehitysyhtiön tehtävänä olisi olla valtion yhtiöomistuksen hallinnan työkalu, jolla valtio voisi synnyttää ja kehittää uutta yritystoimintaa, vahvistaa omistamiensa yhtiöiden pääomarakennetta ja toteuttaa tehokkaasti erilaisia yritysjärjestelyjä.

Valtion kehitysyhtiön tarkoituksena olisi tarjota valtion omistamille yhtiöille luonnollinen kehityspolku yhtiöiden uusiutumiseksi ja omistusrakenteen kehittämiseksi. Uudet säännökset antaisivat valtiolle nykyistä joustavammat mahdollisuudet toteuttaa erilaisia yritysjärjestelyjä ja lisätä investointeja. Tämä mahdollistaisi uuden yritystoiminnan kehittymisen nykyistä nopeammin. Kysymys on ennen kaikkea yhtiöiden kehittämisestä.

Korostan, että siirto kehitysyhtiöön ei missään nimessä ole myyntipäätös. Jos yhtiöstä tai osasta siitä luovutaan, vaatii se aina oman huolellisen harkinnan. Minulle taseen töihin laittaminen ei ole missään vaiheessa tarkoittanut valtionyhtiöiden lihoiksi laittamista.

Kehitysyhtiö olisi valtion budjettitalouden ulkopuolella. Tämä mahdollistaisi irrotettujen pääomien käyttämisen uuden yritystoiminnan synnyttämiseen, kehitysyhtiön omistuksessa olevien yhtiöiden pääomarakenteen vahvistamiseen ja yritysjärjestelyjen tehokkaaseen toteuttamiseen. Valtion kehitysyhtiö voisi valtion suoraa omistusta tehokkaammin allokoida lisää pääomitusta omistamiinsa yhtiöihin. Valtioneuvostolla olisi strateginen päätöksenteko kehitysyhtiön yhtiövarallisuuden omistamisessa ja kehittämisessä.

Kehitysyhtiön yhtiöomistuksia koskevat päätökset tekisi omistajaohjauksesta vastaava ministeri ja valtioneuvoston yleisistunto. Samoin ne määräisivät kehitysyhtiön päätöksiä koskevat periaatteet ja toimintavaltuudet omistusten lisäämiseen, vähentämiseen, äänivaltaosuuksien muutoksiin tai ryhtymiseen uuteen yritystoimintaan. Kehitysyhtiön uudet investoinnit olemassa oleviin tai perustettaviin yrityksiin päätetäänkin valtioneuvoston yleisistunnossa. Kehitysyhtiön toiminta mahdollistaisi nykyistä helpommin erilaisten projektikohtaisten organisaatioiden muodostamisen ja sen myötä hyvät edellytykset hankkeissa onnistumisille. Kehitysyhtiö voisi rahoittaa omia ja omistamiensa yhtiöiden rahoitustarpeita myös velkarahalla.

Valtion kehitysyhtiöön ensimmäisessä vaiheessa siirrettäväksi suunniteltujen yhdeksän yhtiön osakkeet edustavat erilaisia, erikokoisia ja eri toimialoilla toimivia valtio-omisteisia yhtiöitä. Kokonaan tai osin siirrettävät yhtiöt ovat Altia Oyj, Arctia Oy, Ekokem Oyj, Kemijoki Oy, Nordic Morning Oyj, Neste Oyj, Posti Group Oyj, Raskone Oy ja Vapo Oy. Ekokem Oyj:n osakkeet siirrettiin Valtion kehitysyhtiö Vake Oy:hyn elokuun lopussa tänä vuonna, minkä jälkeen nämä osakkeet myytiin aiemmin sovituin kaupallisin ehdoin Fortum Oyj:lle. Neste Oyj:n ja Vapo Oy:n siirrot tehdään, kun tämä laki on hyväksytty.

Osakkeiden siirrot valtion kehitysyhtiöön olisi tarkoitus toteuttaa oman pääoman ehtoisina, niin sanottuna apporttina. Siirroilla eli yhtiön osakeomistuksen muutoksilla ei sellaisenaan ole suoranaisia taloudellisia vaikutuksia siirron kohteena oleviin yhtiöihin. Kehitysyhtiöön siirrettäväksi suunniteltujen osakkeiden käyväksi arvoksi on arvioitu noin 2 400 miljoonaa euroa. Kyse on siis huomattavasta omaisuudesta. Valtion talousarviossa päätettäisiin jatkossa valtion talousarviotalouden piiriin tuloutettavista osinko- ja myyntituotoista.

Esitykseen sisältyy myös uusi eduskunnan suostumusta edellyttävä omistusraja. Valtiolla on merkittävä yhtiöomaisuus yhtiöissä, joille on määritelty strateginen intressi. Nykyisin tätä intressiä toteutetaan joko täydellä 100 prosentin tai 50 prosentin enemmistöomistuksella. Uusi raja perustuu osakeyhtiölain vähemmistösuojaa koskevaan sääntelyyn, ja sillä tarkoitettaisiin määrävähemmistöistä omistusta, jossa valtiolla olisi vähintään 33,4 prosenttia kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Omistusrajoista ja niiden muutoksista päättää jatkossakin eduskunta. Valtio voisi tarvittaessa yksin turvata 33,4 prosentin osakeomistuksella osakeyhtiölakiin perustuen asemansa ja tahtonsa kaikkiin merkittäviin osakeyhtiöitä koskeviin päätöksiin, kuten yhtiöjärjestyksen muuttamisen, omistusosuuksien muutoksiin suunnatun osakeannin tai muun vastaavan menettelyn osalta sekä yhtiön sulautumisen, jakautumisen ja yhtiön selvitystilaan asettamisen osalta. Yli kolmanneksen omistuksella pystytään käytännössä turvaamaan riittävät osakeyhtiölain mukaiset määräysvaltaperusteet.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tällä lailla valtion omistajapolitiikka muuttuu. Se vauhdittaa omalta osaltaan liikkeelle lähtenyttä kasvua ja suomalaista työtä.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käydä debattia tästä aiheesta. Pyydän siihen osallistuvia ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Käydään sitten tämä debatti 2 minuutin puheenvuoroin.

14.20 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse olen palvellut valtionyhtiössä 30 vuotta, VR Osakeyhtiössä, ja siellä on noudatettu hyvää henkilöstöpolitiikkaa koko tämän ajan. Tulen Etelä-Pohjanmaalta, jossa on Altia Oyj, joka on nyt tässä kehitysyhtiöiden joukossa, ja toisin sen huolen nyt tässä julki, että sen tehtaan arvo meidän alueelle on äärimmäisen tärkeä. 1 500 sopimusviljelijää tuottaa rehuja kotieläintalouteen, ja tulevaisuuden huoli on hyvin suuri sillä alueella. Nyt on tietysti hyvin epämääräistä, kun se siirtyy kehitysyhtiöön, että mikä Altian tulevaisuus on. Voitteko tässä tilaisuudessa kertoa meille, onko tulossa muutoksia Altian tulevaisuuteen?

14.21 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun pääministeri Sipilä puhui ja sanoi, että tässä on kysymys kehittämisestä, niin väistämättä tuli mieleen opetusministeri Grahn-Laasonen, joka aina kun on puhuttu opetukseen kohdistuvista leikkauksista, on sanonut: "hei me kehitetään". Nyt herää kysymys, mikä tämän lainsäädännön perimmäinen tarkoitus on — lainsäädännön arviointineuvosto esimerkiksi on kritisoinut voimakkaasti tätä lainsäädäntöesitystä — ja kysymys siitä, mihin tätä lainsäädäntöä tosiasiassa tarvitaan.

Tällä rakenteella, jota tällä luodaan, ainakin se tulee tapahtumaan, että eduskunnan valta entisestään vähenee valtionyhtiöistä päätettäessä, kun valtionyhtiöt siirretään budjettitalouden ulkopuolelle. Samaan aikaan on esitetty jo pitkään kritiikkiä siitä, että itse asiassa valtioneuvostollakin on Solidiumissa oleviin yrityksiin ollut liian vähän vaikutusvaltaa, esimerkkinä vaikkapa nyt julkisuudessa taas oleva Talvivaara, jonka pääomittamiseen talouspoliittinen ministerivaliokunta ei suoraan voinut ottaa kantaa, tai kysymyksessä Fortumin Caruna-kaupoista, joihin talouspoliittinen ministerivaliokunta pystyi ottamaan kantaa vain siltä osin, onko näillä sähköverkoilla sellainen merkitys, että niistä ei pidä luopua.

Nyt pelko onkin tämän lainsäädännön kautta, kun meillä on kerrytetty vuosikymmenien aikana yhteisellä työllä kansallisomaisuutta, jota on tuhottu lyhytnäköisillä kaupoilla — vaikkapa Kemira GrowHow, Neste, Fortum — että nyt tämä helpottaa entisestään sitä, että lyhytnäköisesti pelihengessä yhtiössä tuhotaan meidän yhteistä kansallisomaisuutta.

Kysymys herää myös: miksi joidenkin yritysten, vaikkapa Posti ja Neste, päätöksenteko hajotetaan yhtiön ja sitten toisaalta valtioneuvoston päätöksentekoon?

14.23 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä voi ehkä yhtyä Arhinmäen sanoihin siinä, että edelliset hallitukset ovat aikanaan täyttäneet alijäämiä valtion kassasta ja valtionyhtiöitä tyhjentämällä. Solidiumiakin kupattiin oikein kunnolla, missä olivat myös vasemmistoliittolaiset mukana.

Jokainen ymmärtää, että kassan tyhjentäminen ei voi olla pysyvä ratkaisu alijäämien paikkaamiseen. Se on näivettämistä. Sipilän hallituksen omistajapolitiikka on kestävää, ja valtion varat eivät katoa vaan siirtyvät tukemaan kasvua ja työllisyyttä. Valtio-omistaja tarjoaa omistamilleen yhtiöille kehityspolkuja. Suurimman hyödyn valtio saa, kun taloudessa

on positiivinen vire, työllisyysaste nousee ja sitä mukaa sekä yhteisöverojen että tuloverojen tuotto kasvaa. Kun valtionyhtiön budjetissa tuottopuoli on vakaalla pohjalla, voidaan myös rahoittaa näitä meidän hyvinvointipalveluita.

14.24 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Edustaja Pirttilahti on aivan oikeassa siinä, että useat hallitukset — ne, joissa on ollut vasemmistoliitto mukana; ne, joissa ovat olleet monet muut puolueet mukana — ovat myyneet meidän kansallisomaisuutta lyhytnäköisesti. Olisimme saaneet huomattavasti suuremman tuoton säilyttämällä oman kansallisomaisuuden omissa käsissä. Ja nyt tässä lainsäädännössä kysymys onkin siitä, että jos katsoo niitä omistajapoliittisia linjauksia, joita esimerkiksi pääministeri on täällä esitellyt, niin annetaan myyntivaltuuksia entistä useammalle yritykselle ja sitä kautta itse asiassa omistajapoliittiset linjaukset johtavat entistä enemmän meidän yhteisen kansallisomaisuuden tuhoamiseen. Ja tästä on kysymys nyt: Mihin tätä esitettyä yritystä tarvitaan? Tarvitaanko sitä, toisista puheista huolimatta, myyntiyhtiöksi, jossa eduskunnalla on entistä vähemmän mahdollisuus puuttua ja itse asiassa joissain tapauksissa myös valtioneuvostolla on entistä vähemmän mahdollisuus puuttua siihen, kun halutaan myydä meidän valtion omaisuutta? Historiasta pitää oppia. Historiassa me olemme kaikki tehneet virheitä. Ei tehdä niitä uudestaan.

14.25 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten pääministeri juuri sanoi, laitetaan tase töihin eikä lihoiksi. Eli tämän kehitysyhtiön kautta pyritään saamaan uutta yritystoimintaa niissä yhtiöissä olevista spin-offeista ja niitä kehittämällä hakemaan uusia työpaikkoja, uutta voimaa ja uutta elinvoimaa. Uusia työpaikkoja.

14.26 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elokuullahan perustettiin ensimmäinen kehitysyhtiö, tämä Vake Oy, joka nyt on ensimmäinen. Tämä tarkoittaisi sitä, että "lainmuutos mahdollistaisi nykyisen suoran yhtiöomistuksen siirtämisen valtion kehitysyhtiöön ilman, että valtion yhtiöomistusta ja valtion omistajaohjausta koskevat päätöksenteon toimivaltuudet tällaisten yhtiöiden omistusten osalta heikkenisivät".

Kun lukee näitä hallituksen perusteluita — en ole ollut tarkalleen tietoinen — niin täällä myös tämän lainsäädännön arviointineuvoston näkemyksen mukaan hallituksen esitysluonnoksen perusteella jää epäselväksi perustetun valtion kehitysyhtiön tarpeellisuus. Edelleen haluan sitten myös sanoa, koska en ole täysin tullut vakuuttuneeksi enkä ole tietoinen, että täällä mainitaan: "Esitysluonnoksen yritysvaikutuksista ei käynyt ilmi, mitä taloudellisia vaikutuksia lakiesityksellä on kehitysyhtiöön siirrettäville yrityksille. Luonnoksessa ei myöskään käsitelty, millaisia laajempia kokonaistaloudellisia hyötyjä tai kustannuksia seuraa kehitysyhtiön perustamisesta." Mutta toivon mukaan tässä saadaan hyötyä, että hyödyt ovat suuremmat kuin haitat.

14.27 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On järkevää, että valtion ja meidän kaikkien suomalaisten yhteisestä omaisuudesta pidetään parempaa huolta kuin ennen on pidetty. Ei lehmääkään voi loputtomiin lypsää, jos ei sitä välillä hyvin ruoki, ja on hyvä, että tämän valtion kehitysyhtiön kautta haetaan, niin kuin pääministeri on sanonut, sitä, että tase laitetaan töihin uuden luomiseksi, mahdollisesti uusien yritysten aikaan saamiseksi, uusien työpaikkojen synnyttämiseksi, ja minun mielestäni se on oikea tapa huolehtia meidän yhteisestä kansallisomaisuudestamme. Päätös toimivallan

varmistamisesta poliittisiin käsiin on tietysti ensiarvoisen tärkeää, ja niin sekin tässä esityksessä esille on tullut.

Nämä yritykset, jotka ovat erityistehtävissä, ovat hyvin selkeitä, mutta sitten nämä kaupallisin perustein olevat omistukset ovat tietyllä tavalla poliittisesti aika ajoin vähän haasteellisia, kun samaan aikaan tavoite on se, että saataisiin mahdollisimman hyvä tuotto. Silloin se mahdollisesti voi tarkoittaa myös joitain muutoksia vaikkapa työpaikkojen määrissä, ja silloin usein herätään siihen, että se ei olekaan poliittisesti hyväksyttävää, että näin toimitaan, vaikka tavoite on ollutkin vain sen tuoton saaminen sieltä yrityksestä. Meillä on 18 miljardin euron omaisuus näissä, ja on hyvä, että nyt siitä pidetään parempaa huolta.

Kun pääministeri on paikalla ja me olemme yhdessä sopineet, että myös kärkihankkeista haetaan kasvua tähän maahan ja uusia tapoja toimia ja myös ne on tarkoitus rahoittaa tämän tase työhön -ajattelun kautta, niin kysyisin pääministeriltä: Minkälaisessa vaiheessa tämä tuloutuspuoli on, sillä rahat ymmärtääkseni ovat kyllä hyvää vauhtia jo menossa? Koska tulee sitten sitä tuloutusta?

14.29 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tällä hetkellä jo välineenä Solidium ja Governia, elikkä molemmat sataprosenttisesti valtion omistamia yhtiöitä, joista toisessa käsitellään pörssilistattuja ja toisessa listaamattomia. Sen takia ymmärrän hyvin lainsäädännön arviointineuvoston hämmennyksen siitä, että ei löytynyt näihin perusteluihin, miksi tämmöinen yhtiö on nyt perustettava, eikä myöskään ajatusta siitä, mikä on vialla, mitä tällä yritetään korjata. Arviointineuvosto kiinnitti myöskin huomiota siihen, että tässä ei ole arvioitu yhteiskunnallisia eikä taloudellisia vaikutuksia. Nyt niitä on jonkun verran yritetty tuohon lakipakettiin kirjoittaa.

Meillä sosialidemokraateilla on ollut alun perin jo epäilys tästä myyntiyhtiöstä, sillä kukaan ei ole ainakaan myöskään pystynyt selvittämään, miksi olisi parempi vaikkapa Nestettä ja Postia kehittää kahdessa eri yhtiössä. Mikä hallitus vastaa Nesteen kehittämisestä, jos se toinen osa on siellä kehittämisyhtiössä ja toinen varsinaisen Nesteen hallituksen alaisena? Mikä logiikka on, ja miten se on yhtiöille parempi, että on kaksi eri hallitusta, jotka miettivät, mitenpä vaikka Neste tulevaisuudessa menestyy? Meillä ei siis ole minkäännäköistä muuta ajatusta varmaankaan tässä kuin että se saadaan pois tästä myytäväksi ja vielä niin, että se menee budjettivallan ulkopuolelle.

Kun edustaja Heinonen sanoi, että tässä tulee lisää valtaa eduskunnalle ja valtioneuvostolle, (Eduskunnasta: Tässä käy juuri päinvastoin!) tässä käy päinvastoin, vaikka tiedän, että sinne on kirjoitettu se kolmasosan luvan hakeminen, jos mennään yli myyntiluvista, mutta tämän yhtiön osalta se menee täysin pois eduskunnan päätäntävallasta.

14.31 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri antoi erittäin hyvän ja perusteellisen esittelyn tästä aiheesta ja omistajapolitiikasta, mikä tulee muuttumaan. Minusta tämä on juuri se oleellinen kysymys, että mikä nyt tulee tässä muuttumaan. Se keskeinen sisältöhän on se, että nyt halutaan pääomia irrottaa uuden synnyttämiseksi. Kun katsomme — kuten täällä on jo puheenvuoroja käytettykin — aikaisempia vaalikausia, niin valtion yhtiöomistustahan on myyty mutta pääosin se on mennyt silloin valtion menojen katteeksi tai velan maksamiseksi, ja tässä tapahtuu tämä periaatteellinen muutos nytten. Jos jotakin uutta halutaan, niin silloin pitää jostakin vanhasta olla myös valmis luopumaan ja käyttämään tässä valtion omistusta aktiivisesti hyväksi. Laitetaan niin sanotusti taseet töihin.

Minusta on tärkeää myös, että vaikka täällä puhutaan eduskunnan vallan kaventumisesta, niin minusta tämä parlamentaarinen vaikuttavuus ja pitkäjänteisyys kyllä paranee sitä kautta, että nyt omistusohjauksen tueksi tulee parlamentaarinen neuvottelukunta, jolloin voidaan saada yli vaalikausien, voi sanoa, jäntevämpää omistuspolitiikkaa, eikä ollenkaan vähäistä ole se, että yhteiskuntavastuu tulee perusarvoksi omistajapolitiikassa. Pörssiyhtiöiden johtoa ja henkilöstöä kannustetaan omistamaan yhtiöitä ja yritysjohdon irtisanomiskorvaukset puolitetaan, nämä vain esimerkkeinä mainitakseni.

14.33 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion omistajapolitiikalla ja aktiivisella elinkeinopolitiikalla on ollut suuri merkitys Suomen talous- ja työllisyyskehityksen kannalta. Tarvitsemme kärsivällistä ja vastuullista valtion pääomaa ja pitkäjänteistä elinkeinopolitiikkaa tasoittamaan kvartaalikapitalismin lyhytjänteisyyttä ja luomaan pysyviä työpaikkoja. On jäänyt hieman epäselväksi, mikä on Sipilän hallituksen omistaja- ja elinkeinopolitiikan pitkän aikavälin visio, ja siihen tarvittaisiin selvyyttä. Visio jää edelleen epäselväksi, eikä pelkkä puhe taseen töihin pistämiseksi juuri mitään kerro. Tarvittaisiin konkreettisia linjauksia ja konkreettisia toimia ja sijoituspäätöksiä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kehitysyhtiöksi on epäselvä. Selvää on, että eduskunnan valta omistajapolitiikkaan ei saa kaventua. Myöskään valta vaikuttaa yhtiöiden toimintaan ei saa kaventua, sillä valtio ei voi olla äänetön yhtiömies, vaan sen tulee käyttää puhevaltaa ja olla aktiivinen omistaja suomalaisten työpaikkojen turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Joskus vanhoista omistuksista on perusteltua luopua, mutta tuottavaa valtio-omaisuutta ei ole järkevää myydä tilanteessa, jossa omistusten tuotto on korkeampi kuin lainojen korot. Tämä on perusliiketaloudellista logiikkaa. Lypsäviä lehmiä ei kannata teurastaa. Tällä hetkellä valtio saa lainaa miinuskorolla eikä mahdollisuus osallistua aktiiviseen elinkeinorakenteen muutokseen ole riippuvaista myyntituloista. On syytä oppia myös tehdyistä virheistä. Valtion omistajapolitiikassa on valitettavasti historian saatossa tehty karuja virheitä, joista nyt maksetaan ja joita ei kannata toistaa. Näitä ovat esimerkiksi Kemiran myynti ja Fortumin sähköverkkojen myynti, ja näistä päätöksistä kallista hintaa maksetaan nyt. Tarvitaan pitkäjänteistä otetta.

14.35 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että valtio linjaa aina määrävälein omistajapolitiikkaansa, ja nyt tämä tapahtuu tämän lainsäädännön uudistamisen myötä. On äärimmäisen tärkeää, että valtion suuri omaisuusmassa laitetaan ihan oikeasti töihin siltä osin kuin se järkevää on, ja tällainen kehitysyhtiön perustaminenhan nimenomaan sitä on. Varmaan oppositiossa on herätty ehkä epäilemään sitä, onko tämä lihoiksi laittamista. Aivan kuten pääministeri Sipilä omassa puheenvuorossaan totesi, kysymys ei ole valtion omaisuuden lihoiksi laittamisesta vaan siitä, että laitetaan taseet töihin ja saadaan tätä kautta yhteiskuntaan lisäarvoa. On syytä muistaa, että aikahan muuttuu ja meillä valtion omaisuus on sellaista omaisuutta, että todella tämä uusi omaisuuserä voidaan laittaa uudelleen töihin ja saada sillä lisäarvoa, niin kuin sanoin.

Tärkeää olisi myös huomata se, että meillä on monta sellaista alaa yhteiskunnassa tällä hetkellä, jolla valtiolla pitäisi olla tiennäyttäjän rooli. Otetaan esimerkit naapurista: Ruotsalaisillahan on LKAB, joka ottaa kaikki maaperän rikkaudet Ruotsin valtion omaisuudeksi, ja kaikki se lisäarvo, mikä sieltä tulee, koituu ruotsalaisten ihmisten hyväksi. Norjassa on Statoil, joka omistaa nämä öljy- ja maakaasurikkaudet ja saa sitä kautta valtiolle lisäarvoa.

Meillä on suuri rikkaus maaperässä olevat malmit ja metallit, nimenomaan sellaiset malmit, joille maailmanmarkkinoilla kysyntä tulee olemaan tulevaisuudessa aivan valtava, aivan valtava, sen me tiedämme, kulta, platina, palladium ja niin edelleen. Esimerkiksi Sakatin esiintymä, jonka kaivosoikeudet valitettavasti nykyisin omistaa Anglo American -jättiyhtiö. Vaikka tämä Talvivaaran tapaus on jonkun mielestä vienyt kaivosteollisuudelta hyvää mainetta pois, me tarvitsemme tässä maassa kaivoksia ja metalleja välttämättä. Suomi on metalleista riippuvainen valtio, joka on hyvinvointivaltio. Kysyn pääministeriltä: olisiko meillä mahdollisuutta siihen, että kaikkein arvokkaimmat malmiesiintymät ostettaisiin valtiolle ja jalostettaisiin kansalaisten hyväksi eikä annettaisi niitä esimerkiksi amerikkalaisille yhtiöille?

14.37 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä kokonaisuus on nyt tullut eduskuntaan ja pääministeri on täällä tätä esittelemässä.

Täytyy kyllä edellisiin pariin puheenvuoroon tuolta keskustasta todeta, että kun tässä salissa viikko sitten esitettiin nimenomaan malli, jossa voitaisiin ottaa tase töihin, siis voitaisiin muuttaa arvopaperiomaisuutta niin, että se käytettäisiin tässä ja nyt kertaluontoisiin taloutta, työllisyyttä, kasvua tukeviin elementteihin, niin silloin tämä ei millään käynyt edustaja Hoskoselle eikä Lohelle eikä kumppaneille. Siis sitä Sitran tasetta ei voida katsoa, jossa on lähinnä arvopaperiomaisuutta, mutta sitten esimerkiksi strategisesta, meidän mielestämme erittäin strategisesta Neste Oilista ollaan valmiita todella ottamaan tämä osa ja laittamaan tänne kehitysyhtiöön, jolloin tulee aika epäselvä tilanne ja jolloin tulee se kysymys, että kyllä, meidän mielestämme se on energiapolitiikkaa ja Neste Oil on strateginen yhtiö, ja kyllä, jos sen omistus sitten lasketaan alle 50 prosenttiin, niin se on merkittävä muutos nykytilaan. Vähemmistöosakas on vähemmistöosakas. Vähemmistöosakas on vähemmistöosakas, täällä ollaan valmiita strateginen Neste Oil myymään mutta ei haluta puuttua arvopapereihin, jotka ovat Sitran taseessa, joten kyllä nyt ihmettelen ja herää kysymys, halutaanko se tase töihin vai ei.

Meidän näkemyksemme on, että hallitusti kyllä. Valtion pitää olla aktiivinen omistaja, mutta pidetään huoli meidän strategisista intresseistä, pidetään huoli Neste Oilista. Pääministeri, mitä vastaatte tähän?

Ja haluan vielä kysyä, kun kyllähän tämä lainsäädännön arviointineuvoston raportti on todella todella kovaa luettavaa ja täällä hallituspuolueistakin kysyttiin: miten vastaatte siihen kritiikkiin, todella kovaan kritiikkiin, jota arviointineuvosto on esittänyt tätä lakiesitystä kohtaan?

14.39 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerin esittelyasenteessa oli minusta se myönteinen puoli, että hän näki ja hallitus näkee valtion omistajuuden ja yrittäjyyden myönteisestä näkökulmasta. On myös muunlaisia lähestymistapoja. Olennaistahan tässä on se, että tämän kehitysyhtiön kautta voidaan luoda uutta yritystoimintaa — ei panna lihoiksi, niin kuin termi kuuluu, vaan voidaan luoda uutta — ja sitä kautta uusia, tarpeellisia työpaikkoja. Tämä on, niin kuin termi on tai muoti on sanoa, työkalu hallituksen vaikeassa tehtävässä ohjata taloutta uudistuvaan ja työllistävään suuntaan.

On esimerkkejä parinkymmenen vuoden takaa, jolloinka valtio myymällä Veitsiluodon Enso-Gutzeitille sai siitä aika hyvän potin ja pani sen Teollisuussijoitukseen, joka sitten puolestaan on jatkanut siitä eteenpäin sijoitustoimintaa luoden kymmeniätuhansia työpaik-

koja Suomeen parinkymmenen vuoden aikana. Jos asiat hoidetaan ammattitaidolla ja vastuullisesti, kyllä syntyy sitä kautta uusia työpaikkoja. Tämä on tätä samaa ajattelua: työkalu tulee käsiin, ja sitä pitää käyttää viisaalla tavalla.

Tämän parlamentaarisen puolen huolehtiminen on aivan oikeaa huolta. Parlamentaarinen neuvottelukunta ollaan perustamassa, ja se on aika paljon sen neuvottelukunnankin käsissä oleva asia, että kuinka tätä toimintaa sitten valvotaan. Totta kai se on neuvottelukunta ja se ei päätä, mutta kyllä sen kannanotoilla on ilman muuta ohjaavaa vaikutusta.

Pääministeri aloitti puheenvuoronsa puhumalla perusarvoista. Se aina lämmittää. Yhteiskuntavastuusta alkoi tämä esittelypuheenvuoro, oikeat asiat olivat siinä listattuna. Kysyn tähän liittyen yhden asian: Kuuluuko näihin perusarvoihin pääministerin mielestä myös katsoa valtionyhtiöpolitiikassa, omistuspolitiikassa jonkin verran tai mielellään paljonkin alueellista näkökulmaa tämän yhteiskuntamme kehittämisessä? Huomautan, että Urho Kekkonen oli näissä asioissa aika ankara pioneeri.

14.41 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On jo aikakin, että Suomi saa uuden omistajuusohjelman, jos vielä viitataan Kekkoseen. Nyt on aika katsoa valtion varat kokonaan uudelleen, ja tässä mielessä pidän hyvänä asiana, että valtioneuvosto on päättänyt asettaa tällaisen uuden parlamentaarisen neuvottelukunnan omistajaohjausta varten.

Mutta, arvoisa puhemies, samalla on syytä pohtia todella, mihin Solidiumia tarvitaan. Tarvitaanko tällaista yhtiötä kuin Solidium? Toisaalta mihin sen omistuksessa olevia yhtiöitä tarvitaan, ja miten niiden osuutta suomalaisessa talouselämässä vähennetään, ja vielä millaisiin asioihin niiden ansaitsemia tai niiden myynnistä saatavia rahoja käytetään? Olen ymmärtänyt, että nämä ovat niitä asioita, mitä pääministerikin on pohtinut, ja kiitos siitä.

Kauppalehti arvioi elokuun lopussa, että valtionyhtiöiden omistus on entistä poliittisempaa. Siteeraan kyseistä artikkelia: "Kesän päätösten valossa saa olla aikamoinen fakiiri, joka kirjoittaa Solidiumille ja yhä valinkauhassa olevalle uudelle kehitysyhtiölle sellaiset toimintaohjeet ja johtosäännöt, että kyseessä on muuta kuin poliittinen sumuverho. Tehtävä on erittäin vaikea sen jälkeen, kun valtion suurin osakkuusyhtiö Fortum on Fennovoiman ydinvoimahankkeen kautta jo otettu suoraan poliittiseen ohjaukseen." Kauppalehden arvio omistajaohjauksesta oli siis aika kriittinen. Kysyn pääministeriltä: mitä te vastaatte tähän jo kesällä esiin tulleeseen kritiikkiin?

14.43 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin hyvin tarkkaan tätä kritiikkiä, ja aina pitää miettiä, löytyykö jonkinlaisia ratkaisun avaimia sitten näihin kritiikin esittämiin kysymyksiin. Selvää on, että arviointineuvosto on antanut hyvin kriittisen lausunnon ja siltä osin on paikka miettiä, millä tavalla vältetään ne karikot, jotka siitä syntyvät. Yksi vastaus on tietenkin se, millä tavalla tämä parlamentaarinen neuvottelukunta toimii ja yhtä lailla minkälaisia tavoitteita tälle uudelle kehitysyhtiölle asetetaan. Jos kerran tavoitteena on kasvun edellytysten luominen, niin silloinhan meillä tulee olla selkeät tavoitemittarit, joita eduskunta seuraa, kuinka monta uutta työpaikkaa syntyi, kuinka paljon niistä tuli Suomeen, miten liikevaihto kehittyi. Siltä osin on syytä olla hyvin avoin eduskuntaan päin, että meillä on selkeä mahdollisuus asettaa tavoitteet tälle yhtiölle ja myöskin seurata eduskunnassa esimerkiksi selonteon kautta, mitä näille toimenpiteille on sitten tapahtunut.

Toinen näkökulma liittyy siihen, että on selvää, että on aina syytä aika ajoin arvioida sitä, mitä omistetaan ja kuinka paljon. Ajat elävät, ja siltä osin on paikka miettiä, miten se yhteinen raha on käytössä. Otan esimerkin, nämä it-puolen panostukset. Aikoinaan olin töissä Elisassa, ja siellä on syntynyt tämmöinen Comptel-yhtiö juuri sitä kautta, että vietiin sitä it-puolen kehittämistä omaan yhtiöön, ja tänä päivänä tämä yhtiö toimii kansainvälisillä markkinoilla. Sanoisin, että tässä on myös paikka meillä viedä sote-, it-järjestelmiä maailmalle. Tehdään ensin itselle ja myydään sen jälkeen muille.

14.45 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kääriäinen muisteli ilmeisesti omia ministeriaikojaan, kun kertoi Veitsiluoto-kaupasta. Sitä muistelusta voi jatkaa pidemmällekin ja palauttaa mieleen, mitä tapahtui Kemijärven sellutehtaan kohdalla. Kemijärven tehdashan oli kannattava, energiaomavarainen, sijaitsi keskellä kasvavia raaka-ainevaroja ja oli suuresti valtion omistama, mutta Kemijärven sellutehtaan kohtalon ratkaisi keskustalainen pääministeri Vanhanen sillä, että hän varoi visusti puuttumasta omiin asioihinsa. Yhtä lailla Kemira GrowHow -kaupassa keskustan jäljet haisevat.

Mutta tuoreempi esimerkki: Ei ole pitkä aika siitä, kun Metsähallituksen metsätaloustoiminta yhtiöitettiin, ja silloin ennen kaikkea keskustalaiset kansanedustajat mutta myös pääministeri Sipilä, te vannoitte, että mikään ei muutu. Ei mennyt monta kuukautta tästä yhtiöittämisestä, kun tuli ilmoitus yt-neuvotteluista ja siitä, että kaikkia, siis aivan kaikkia, Metsähallituksen metsureita Suomessa uhkaavat pitkät lomautukset. Missä oli omistajaohjaus tässä tapauksessa?

Kaksi kysymystä, pääministeri Sipilä, teille: Kun tietää, mitä tapahtui Metsähallituksen yhteydessä ja paljonko teidän lupauksenne painoivat, miksi minä nyt tämän asian yhteydessä luottaisin teidän sanaanne? Ja miten tämä teidän sanomanne sitoo tai velvoittaa tulevia hallituksia?

14.47 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mustajärvi tässä vähän oikoi. Meillähän Metsähallitus-keskustelussa käytiin keskustelua siitä, myydäänkö valtion metsät, ja silloin keskusta ja hallitus totesivat, (Markus Mustajärven välihuuto) että ei myydä, eli yhtiöitettiin tämä liiketoiminta, ja tietysti yhtiöt toimivat niitten periaatteiden mukaan, että toiminnan pitää olla kannattavaa. Totta kai ovat valitettavia nämä lomautukset ja sillä tavalla. Mitä tulee sitten Kemijärven sellutehtaaseen, niin yhtiön enemmistö oli Ruotsissa, ja siellä tehtiin strateginen päätös, että se lakkautettiin. Nyt sitä puuhataan ylös, mikä on hyvä asia. Tämä kertoo siitä, miten vaikeaa pörssiyhtiöitä on hallita.

Kaikki puolueet ovat olleet myymässä valtionyhtiöitä, SDP on tässä piikkipaikalla, 18 miljardia on teidän hallituskausienne aikana myyty. Tietenkin voi kysyä, olisiko samantyyppinen strategia ollut paikallaan jo silloin, elikkä olisi käytetty sitä rahaa uuden kasvun, uusien investointien ja uuden työn aikaansaamiseen, mikä on nyt Sipilän hallituksen strategia. Sehän on siis poikkeuksellinen strategia siinä, että näitten kärkihankkeitten kautta pannaan 1,6 miljardia euroa uuden työn aikaansaamiseen ja uudistamiseen, suomalaisen yhteiskunnan uudistamiseen, ja juuri näin, että ei vain myydä myymisen vuoksi vaan että rakennetaan uutta. Tämä kehitysyhtiöajatushan on erittäin hyvä, eli siinä kehitetään yhtiötä, tuodaan sille lisäarvoa ja mahdollisuutta pärjätä markkinoilla, kasvaa ja laajentua ja saada uutta työtä aikaan.

Pitää sanoa se, että myös tässä omistajapolitiikan muutoksessa on paljon myönteistä. Palkitsemisjärjestelmiä on järkeistetty, luodaan parlamentaarinen neuvottelukunta ja sillä tavalla huolehditaan siitä, että eduskunnan päässäkin näistä linjauksista päätetään. Voi sanoa, että aivan uusi aika on nyt tällä hetkellä omistajapolitiikassa, ja iso merkitys on siinä, että pääministerillä, joka vastaa omistajapolitiikasta, on käytännön kokemusta liikkeenjohdosta, jota aikaisemmin ministereillä ei tältä osin ole ollut. Uskon, että kun on hyvää tahtoa meillä, niin me voimme nähdä nämä positiiviset vaikutukset kyllä lähivuosien aikana.

14.49 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko huomauttaa edustaja Rantakankaalle kuten myös kaikille keskustalaisille ja myöskin perussuomalaisille kansanedustajille siitä, mitä sanottiin. Niin monta kertaa minä tässä salissa kuulin sen huudon, että mikään ei muutu, ja mentiin jopa niin pitkälle keskustalaisten toimesta, että peloteltiin, että mikäli ei yhtiöitetä Metsähallituksen metsätaloustoimintaa, niin Suomeen tulevat kiinalaiset metsurit. Mutta näyttää, että kohta ei ole niitä suomalaisiakaan metsureita. Minkä takia Kemijärven sellutehtaan ja Stora Enson historian muistaminen on tärkeää? Siinä oli valtiolla suora omistus ja oli Kelan omistus, yhteensä valtion omaisuutta kolmanneksen verran, mutta kävi niin, että Wallenbergit, jotka omistivat paljon vähemmän mutta osasivat kovan pelin, selättivät huomattavasti pienemmällä omistusosuudella Suomen valtion, joka ei vahtinut kansalaistensa etua.

14.50 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edellä edustaja Lindtman totesi, että olin täällä vastustamassa sosialidemokraattien vaihtoehtobudjettia, jossa esitettiin, että myytäisiin Sitran arvopapereita. Kun tuota vaihtoehtobudjettia käsiteltiin, olin silloin työmatkalla, mutta arvasitte kyllä ihan oikein minun mielipiteeni: olen sitä mieltä, että Sitran tasetta ei tulisi tyhjentää. Itse asiassa kun puhutaan valtion omistuksesta, niin sehän ei ole sinänsä itsetarkoitus, vaan siinä pitää olla aina joku ajatus, miksi valtio omistaa merkittävästi jotakin yhtiötä. Siellä on yleensä takana joku strateginen tavoite, ja halutaan sen takia pitää, tai huoltovarmuus tai muu yhteiskunnallinen tärkeä, painava peruste. Jos näitä ei ole, niin kysymyksessähän on silloin puhdas arvopaperiomistus, joka on rinnastettavissa Sitran omistamiin arvopapereihin, ne ovat siinä mielessä samantyyppisiä omistuksia.

Minusta tässä kuitenkin on nyt merkittävää se, että kun hallitus tuo esityksen, niin täällä käydään läpi näitä eri yhtiöitä. Täällä on mukana myös kaksi yhtiötä, joissa nostetaan näitä omistusrajoja: Fingrid Oyj ja Gasum Oy, joissa on tällä hetkellä omistusrajat nollassa, ja ne halutaan nyt nostaa yli 50 prosentin, niin että nämä nähdään strategisiksi yhtiöiksi ja halutaan se enemmistöomistus näissä säilyttää.

Sen sijaan on sitten joitakin yhtiöitä, joissa ollaan valmiita laskemaan sitä. Nostan yhden voi sanoa pienen omistuksen arvoltaan suhteessa näihin moniin muihin, Kemijoki Oy:n, jossa on erittäin tärkeä ja merkittävä kirjaus vähemmistöosakkaiden kannalta: valtion omistuksesta luopuminen edellyttää osakassopimusta. Tämä on erittäin tärkeä sekä lappilaisille että Helsingin Energialle, jotka ovat pienosakkaita.

Kyllä tässä on erittäin kestävä linja, joka nyt on valittu, ja tätä on erittäin helppo puolustaa.

14.52 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kasvu- ja työllisyystavoite on hyvin kunnianhimoinen, ja jotta tämä tavoite voisi toteutua, se edellyttää, että jotain pitää tehdä.

Ensinnä tämä yhteiskuntavastuu: on hyvä, että maailman muuttuessa myös yhteiskuntavastuuta yhteiskunnan omistaman yritteliäisyyden osalta pohditaan ja mietitään uudelleen niin, että sitä veron maksua on mahdollisuus saada nimenomaan sinne, missä sitä syntyy.

Toinen merkittävä asia: Tämä kehittämisyhtiöhän on suuri mahdollisuus. Siinähän voidaan siitä työkalupakista sopivia työkaluja irrottaa ja käyttää mahdollisesti uusien yritysten perustamiseen, niitten innovaatioiden eteenpäinviemiseen, kun yrityksillä tai yritysten aluilla ei ole olemassa resursseja eikä omassa taseessa mahdollisuuksia. Tämä mahdollistaa sen, ja sen tähden tämä on hyvin kannatettavaa.

Pakko on tietenkin myöntää, että myös kehittämisyhtiöön liittyy riski. Jos siinä on suuri mahdollisuus, onnistutaan henkilöissä, jotka kykenevät johtamaan ja löytämään hyviä ideoita, siitä syntyy hyvä mahdollisuus. Tämän riskin eliminoimiseksi pitää tietenkin toimia niin, että ottaa huomioon kaikki ne riskit, joita markkinoilla on niitten liiketoimintojen osalta, jotka koskevat näitä yrityksiä, joita tänne kehittämisyhtiöön ollaan sijoittamassa.

Siihen mistä aloitin: Jotta päästään 72 prosentin työllisyyteen ja jotta saadaan aikaan ripeämpää talouskasvua, se edellyttää, että yhteiskunnan on näytettävä esimerkkiä, joka sitten viriää ja leviää myöskin yksityiselle sektorille, jotta yritykset ovat kunnianhimoisempia ja alkavat kasvattaa itseään ja omaa liiketoimintaansa niin, että yhteiskunta myöhemmin saa verotuloja.

14.54 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten totesin, valtion pitää olla aktiivinen ja vastuullinen omistaja.

Edustaja Lohi on sen verran aktiivinen edustaja ja pitää sen verran mieleenjääviä puheenvuoroja, että voi olla, että muistelin sieltä vuoden takaa, mutta kanta ei ole muuttunut, ja hyvä niin. Haluan kyllä sen verran tarkentaa, että ei kukaan ole esittänyt Sitran tyhjentämistä — tai en minä ainakaan ole huomannut, että olisi kukaan esittänyt. (Timo Kalli: Puolittamista! — Välihuutoja keskustan ryhmästä) Kun otetaan puolet, jää siis vielä 350 miljoonaa, ja sillä voi sitten yhteiskuntaan vaikuttaa ja kehitellä näitä työnäytteitä ja "raha seuraa potilasta" -mallia vaikka kuinka paljon.

Siinä olen Lohen kanssa samaa mieltä, että on erilaisia omistuksia valtion kannalta: toisaalta tämmöisiä arvopaperiomistuksia ja toisaalta sitten sellaisia, joissa on strateginen intressi. Ja juuri näin, kuten edustaja Lohi erittäin hyvin totesi: on strategisia yhtiöitä, joissa on strateginen intressi, huoltovarmuus esimerkiksi, josta on pidettävä huolta. Nythän tilanne on se, että ollaan tultu tilanteeseen, jossa me katsomme, että Finnair on niin keskeinen yhtiö, Fortum on niin keskeinen yhtiö, että me tarvitsemme enemmistöomistuksen siellä. Mutta Neste Oil ei ilmeisesti ole niin keskeinen, vaan sitä voidaan ohjata vähemmistöomistuksella, ja mielestämme tässä on merkittäviä riskejä. Ja erityisesti riskiä on siinä, mitä edellinen omistajaohjausministeri Paatero täällä kuvasi, kun omistus hajotetaan kahteen osaan.

Mutta, arvoisa puhemies, nyt on tilanne se, että kaikista hallituspuolueista on tunnustettu, että tähän esitykseen liittyy riskejä: Kalli viimeksi, Lauslahti, perussuomalaisista. Pääministeri, mitä vastaatte tähän kritiikkiin, jota muun muassa arviointineuvosto on tätä esitystä kohtaan esittänyt?

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, enintään 5 minuuttia puhujakorokkeelta.

14.55 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kysymyksistä, kommenteista. — Ensinnäkin, kaikessa yritystoiminnassa on riskejä, myöskin valtion omistamissa yrityksissä on aina riskejä. Niistä me emme pääse koskaan, se on päivänselvä asia. Tässä on paljon peilattu historiaa ja siellä tehtyjä päätöksiä. Meidän pitää muistaa, että Suomessa valtio-omisteisten yhtiöitten arvo suhteessa bruttokansantuotteeseen on Euroopan suurin, eli kyllä meillä merkittävä valtion yhtiöomistus joka tapauksessa on.

Muutamia kysymyksiä:

Arviointineuvoston lausunto tähän lakiluonnokseen nousi monessa puheenvuorossa esille. Suomen hallinto on tällä viikolla noteerattu kansainvälisessä tutkimuksessa maailman parhaaksi. Me olemme jälleen kohentaneet sijoitustamme, ja tällä vaalikaudella me otimme käyttöön tämän lainsäädännön arviointineuvoston. Itsekin hyvin nöyränä otan vastaan sen kritiikin, mitä arviointineuvostosta tätä lakia kohtaan tuli, monta sellaista asiaa, jota ehkä itsekin pidin itsestäänselvyytenä tätä lakia tehtäessä. Tehtiin korjauksia, monta sivua tuli lisää tekstiä ja perusteluja sen perusteella, mitä arviointineuvosto tästä lausui. Olen hyvin kiitollinen siitä, ja tämäkin osoitti sen, että tämä uusi järjestely toimii.

Edustaja Kääriäinen ja muutamat muut nostivat esimerkkinä Tesin. Tämä on hyvä esimerkki siitä. Tesin sijoittamiin yrityksiin on syntynyt kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja Teollisuussijoituksen toiminnan aikana. Meillä on Tekesissä tämä entinen Avera, joka keskittyy startup-yrityksiin, Teollisuussijoitus keskittyy vähän myöhemmässä vaiheessa oleviin yrityksiin, ja nyt tämän uuden kehitysyhtiön tehtävänä on sataprosenttinen omistus, jos lähdetään uutta perustamaan. Tällainen työkalu meiltä on puuttunut tai se on tehty sitten suoraan valtion budjetista. Tämä ehkä auttaa hahmottamaan nyt, miten tämä kehitysyhtiö sijoittuu tähän kenttään, missä on Teollisuussijoitus, Tekes ja nyt sitten tämä uusi yhtiö.

Edustaja Wallin, VR ei ole tässä listalla eikä tämän kehitysyhtiön alla olevaa toimintaa. Altia sen sijaan on. Altiastahan tehtiin jo viime kaudella päätös omistajarajasta, ja Altian suhteen ei ole mitään päätöksiä tehty eikä meillä ole mitään kiirettäkään tehdä Altian suhteen päätöksiä. Niin kuin sanoin, tämä ei ole myyntilista, johon yhtiöitä siirretään, vaan se on osoitus siitä, että erityisesti näitä yhtiöitä halutaan kehittää.

Edustaja Arhinmäki, viittasitte arviointineuvostoon, ja siihen jo vastasin. Viittasitte myöskin Fortumin sähköverkkokauppoihin viime kaudella. Itsekin niitä vastustin, mutta Fortumhan ei ole Solidiumin salkussa vaan suorassa valtion omistuksessa, eikä tämä siihen tuo muutosta. Jos täällä kehitysyhtiössä on yhtiö, jolla on eduskunnan määräämä omistusraja, niin edelleenkin eduskunta sen käsittelee. Kun te luette lain huolella, niin tulette sen itsekin toteamaan.

Edustaja Heinonen kysyi Solidiumista. Solidium keskittyy yhä selkeämmin finanssisalkun hoitoon, ja Solidiumin tehtävänä on tuottaa valtion budjettitalouteen sitä kautta tuottoja. Mikä muuttuu Solidiumissa? Keskeinen muutos on se, että lähtökohtaisesti sieltä ei nyt niitä myyntituloja tulouteta suoraan valtion budjettiin, vaan annetaan yhtiölle mahdollisuus tehdä uusiakin investointeja.

Kärkihankkeet, missä vaiheessa niiden rahoitus on: Tänä vuonna on Patria-omistuksesta luovuttu, se on kärkihankkeiden rahoituksesta esimerkki. Ekokemin omistuksesta on luovuttu, siitä on myös tuloutettu.

Miten tämä kehitysyhtiö sitten toimii käytännössä? Ekokemin tuloutuksesta on yhtiön kassassa rahaa, ja meillä on mahdollisuus hyvin nopeasti tehdä päätöksiä uudesta valtionyhtiöstä. Jos esimerkiksi päätämme, että sote-tietojärjestelmä, se alusta, vaatii uuden valtionyhtiön, meillä on valmius toimia hyvin nopeasti.

Erityisesti ihmettelen vasemmiston lähtökohtia ja kantoja tässä. Meillä on nyt työkalu, jolla me voimme perustaa uuden, valtion sataprosenttisesti omistaman yhtiön, jos katsomme sen järkeväksi. Se, niin kuin moneen kertaan olen todennut, vaatii erityisen harkinnan, jos tähän päädytään, mutta siihen on nyt työkalu (Puhemies koputtaa) ja myöskin varoja käytettävissä.

Puhemies Maria Lohela: Äsken jäi käyttämättä neljä vastauspuheenvuoroa, edustajat Andersson, Meri, Rossi ja Adlercreutz. Myönnän ne, ja sitten mennään puhujalistalle.

15.01 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmiston näkökulmasta on ensinnäkin erittäin tervetullutta, että tässä nyt yli puoluerajojen salissa vaikuttaisi vallitsevan yhteisymmärrys niistä isoista virheistä, mitä Suomen historiassa on tehty, mitä tulee strategisesti tärkeään tai tuottavaan valtion omaisuuden myyntiin. Yhtä lailla on hienoa, että tässä myöskin vaikuttaisi vallitsevan yhteisymmärrys niistä puutteista, joita on ollut olemassa, mitä tulee omistajaohjaukseen ja niin valtioneuvoston jäsenten kuin eduskunnan mahdollisuuksiin harjoittaa aktiivista omistajapolitiikkaa.

Mutta sitten, mitä tulee tähän esitykseen kehitysyhtiöstä ja siitä esitettyyn kritiikkiin:

Ensinnäkin, kyllähän tämä kaventaa eduskunnan budjettivaltaa, kun päätäntävalta osinko- ja myyntituloista nytten siirtyy budjettitalouden ulkopuolelle. Ja korvaukseksi annetaan ainoastaan esitys parlamentaarisesta neuvottelukunnasta, jolla, kuten täällä on todettu, ei tule olemaan mitään päätäntävaltaa vaan ainoastaan neuvotteleva rooli.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä mitä tulee tähän kehitysyhtiön käytännön rooliin ja toimintaan, niin kyllähän tase töihin tarkoittaa sitä, että jotain myydään ja jotain ostetaan. Ja nyt vallitsee vielä epätietoisuus siitä, mitä tullaan myymään ja missä laajuudessa eli mikä tämä hallituksen käytännön omistajapolitiikka tässä tulee olemaan. Emmehän me vasemmistoliitossa näe ongelmana sitä, että perustetaan uusia valtionyhtiöitä, jos niille on selkeä tarve, emmekä näe ongelmaa siinä, että valtio harjoittaa aktiivista omistajapolitiikkaa. Me vain emme halua, että eduskunnan päätäntävalta kapenee, emmekä halua, että Suomessa toistetaan niitä virheitä, mitä aikaisemmin on tehty, kun on lähdetty tuottavaa kansallisomaisuutta myymään.

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, 1 minuutti.

15.03 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnalla on edelleenkin budjettivalta, ja eduskunnan niin päättäessä yhtiöistä tuloutetaan budjettitalouteen varoja. Se ei muutu tässä mihinkään.

Täällä kysyttiin Nesteestä. Meillä on varsin suuri keskittymä fossiilitaloutta valtion omistajasalkussa, ja minä pitäisin sitä myöskin riskinä. Ja pidän sitä hyvänä, että me kuljemme kohti uusiutumista myöskin tässä mielessä. Olemme arvioineet, että Nesteen strategisen aseman pystymme pitämään yhdessä kolmasosassa ja sillä tavalla olemaan mukana myöskin Nesteen uusiutumisessa. Siellähän tehdään paljon uusiutuvia polttoaineita jo

tällä hetkellä, mutta merkittävä osa liikevaihdosta tulee fossiilisista polttoaineista ja niitten jalostamisesta.

Neste on hyvä esimerkki siitä. Nesteen valtionomistajuusarvo on tämän strategian esittelyn jälkeen kasvanut puolella miljardilla eurolla, ja väitän, että osa siitä johtuu nimenomaan tästä päätöksestä. Tämän koko ajatuksen lähtökohtana on se, että omistaja-arvon kasvua (Puhemies koputtaa) käytetään uuden kehittämiseen ja kärkihankkeiden rahoittamiseen. Lähdemme siitä, että omistaja-arvo pysyy samana ja kasvua käytetään hyväksi.

15.05 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katsoin tässä lehtikirjoittelua toukokuulta, kun hallitus linjaili tätä omistajaohjausta, ja kun minuunkin on paljon oltu yhteydessä ja kysytty, että kerropa sinä nyt kansanedustajana, mitä se kehitysyhtiö ja tase käyttöön tarkoittaa, niin oikeastaan kysyn nyt pääministeriltä, että kaikki kuulijatkin sen ymmärtävät — on hyvin vaikea välttämättä ymmärtää, mitä tarkoittaa tase käyttöön. Katselin tässä meidän eduskuntaryhmämme puheenjohtaja Sampo Terhon haastattelua toukokuulta, ja hän toteaa siinä, että uudistus verrattuna esimerkiksi Carunan myyntiin on sitä, että yhtiön tuottoja ei upoteta valtion pohjattomaan kassaan eli sinne menoihin vaan tässä otetaan näitä tuottoja uusien yritysten ja siten uuden kasvun luontiin elikkä tase pistetään töihin. Onko tämä sitä, koska eiväthän ihmiset ymmärrä, miten joku juridinen tase voi olla mitenkään töissä? Toivon, että siihen saisi ihmisille vastauksen, että ihmiset ymmärtävät, mistä tässä on kysymys.

Sitten olisin vielä kysynyt: Pääministeri kertoi tuossa valtion johtajien palkkiojärjestelmästä ja erityisesti näistä kultaisista kädenpuristuksista, jotka tässä meidän maassa on luotu. Siitäkin saan tosi paljon yhteydenottoja, että koska ne lakkaavat. Ihmiset kokevat nämä tosi epäoikeudenmukaisina, ja on kiitelty nykyhallitusta siitä, että siihen vihdoin on puututtu. Siitä tosi usein tulee palautetta, mutta eivät ole aikaisemmat hallitukset tähän nyt pontevasti halunneet puuttua, ja olen todella iloinen, että nyt tämä tulee. Kerrotteko aikataulusta? Ainakin silloin toukokuussa oli vielä linjauksia, että kielletään veroparatiisien käyttö ja aggressiivinen verosuunnittelu. Missä aikataulussa mennään? Nämä ovat tosi hienoja uudistuksia.

15.07 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tietyllä lailla pääomaköyhä maa — me tarvitsemme pääomia, jotta yritykset voivat investoida, syntyy työllisyyttä, kansantuotetta. Tässä suhteessa pääministeri Sipilän hallituksen linja on mitä tervetullein muutos, mitä Suomi tarvitsee juuri tähän hetkeen. Me emme voi jatkaa tällä talouden kasvun miinusmerkkisellä tiellä, me tarvitsemme uudistumista, ja siinä mielessä kyllä juuri nämä rakenteelliset uudistukset ovat aivan keskeisessä roolissa.

Omistajapolitiikka on ehkäpä yksi tärkeimpiä asioita. Ne tulot, mitä yhteiskunnalla eduskunnankin kautta on käytettävissä, kyllä tulevat jaettua, mutta kuinka synnytämme sitä uutta, kuinka me leivomme sitä kakkua ja sitten jaamme sitä? Siitähän tässä pelkistetysti sanottuna on kysymys.

Se huoli, säilyykö eduskunnalla budjettivalta — pääministeri totesi sen juuri ihan perustuslainkin mukaan: eduskunnalla säilyy budjettivalta, ja eduskunnalla tulee olemaan siihen myös ohjausmekanismi, joka kulkee nimenomaan tuon parlamentaarisen neuvottelukunnan ja tietysti myös hallituksen ja sen omistajaohjauksen kautta. Tämä on vuorovaikutusta. Jos ajatellaan, että eduskunnalla olisi taas suoraan yhtiöihin päätäntävaltaa tai määräysvaltaa, niin kyllä se olisi liian kankeaa. Tämän päivän maailmassa tarvitaan paljon not-

keampia ratkaisuja, ja tässä suhteessa koko tämä omistajapolitiikan uudelleenarviointi on mitä tervetullein asia. Kärkihankkeiden rahoittamiseen, jotta tämä Suomi saadaan kuntoon ja nousuun, tarvitaan niitä pääomia, ja sinivalkoinen pääoma, ainakin itse katson, yhdessä suomalaisen perheyrittäjyyden kanssa on niitä parhaita hedelmiä, millä me pystymme parantamaan työllisyyttä, luomaan yrittäjyyttä ja sitä kautta sitten nostamaan Suomea. Eduskunnan ei pidä pelätä tätä omistajaohjauksen muutosta ja koko tätä omistajapolitiikan strategian muutosta — kyllä tällä tähdätään juuri siihen, että Suomi pärjää paremmin myös tulevaisuudessa.

15.09 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Ihan kuten ministeri Sipilä sanoi, valtionyhtiöiden osuus on Suomessa varsin iso. Toki niitäkin voi myydä, osa tuottaa, osa ei tuota tällä hetkellä — kysymys onkin se, että mitä niillä rahoilla tehdään. Tässä on muutaman edustajan suusta kerrottu, että nyt toimitaan ihan uudella tavalla, ja niin kyllä monella tavalla tehdään. Nyt poliittisin perustein valitaan kärkihankkeet, poliitikot valitsevat ne voittajat, ja se on varsin poikkeuksellista, varsinkin kun tämä rinnastetaan nyt siihen koulutuksen resurssien aika tiukkaan leikkaamiseen, leikataan siltä innovaatiokoneistolta, Tekesiltä ja muilta, jotka perinteisesti ovat tuottaneet niitä voittajia markkinatalouden keinoilla.

Edustaja Kalli tuossa totesi, että tässä on riskinsä. Jos vähänkin tuntee markkinataloutta, voi todeta, että niitä todellakin tässä on. Jos näin me poliitikot menemme valitsemaan, mihin me kansakuntana — ihan niinkin tiukalla sektorilla kuin nyt ollaan tekemässä — panostamme, niin voi mennä hyvin mutta voi mennä hyvin huonosti.

15.10 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan niin kuin pääministeri sanoi ja olen lukenut sen, eduskunnalla on edelleen käsissään se, kuinka paljon omistetaan, se omistajaosuuden alaraja, ja Neste Oilin kohdalla kysymys onkin siitä, että nyt sitä omistajaosuutta ollaan jakamassa kahteen eri osuuteen. Tämä on se ongelma, joka tulee siitä: miten jatkossa hallitaan strategisesti tärkeitä valtionyhtiöitä? Kun tähänkin asti on ollut ongelma se, että strategisesti niihin ei ole — vaikka on ollut yli puolet omistuksesta — haluttu puuttua tai voitu puuttua, ja Fortumin Caruna-kaupat on tästä esimerkki. Ainoa syy, minkä perusteella Caruna-kauppoihin — jotka olivat erittäin huonot yhteiskunnan kannalta, tavallisten suomalaisten kannalta — pystyi puuttumaan, oli se, onko se strategista omistusta, ja siitä myös äänestettiin talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Mutta nyt Neste Oil, jolla on iso strateginen merkitys ja jonka pitää kehittyä pois fossiilitaloudesta, ollaan jakamassa kehitysyhtiöön ja sitten normaaliin valtionomistukseen — missä on se poliittinen ohjaavuus tämän jälkeen, eikö tämä omistus muutu paljon hajanaisemmaksi? Seurauksena voi olla se, että huomataan, että Neste Oilista putoaa sitten — halutaan esittää täällä, että pudotetaan — omistajaosuutta.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi edustaja Lindtman, sitten pääministeri, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

15.12 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös jatkaa tästä Neste Oilista, josta nyt olen ymmärtänyt, että tässä salissa kuitenkin on laaja enemmistö sille, että se on strateginen yhtiö, siis että sillä on strategista merkitystä ja huoltovarmuusmerkitystä. Silloin, kun tämä lista näistä yhtiöistä julkaistiin, todettiin, että tähän riit-

tää tämä osakeyhtiölain tarjoama vähemmistöomistus. Ja nyt kun täällä pääministeri hetki sitten perusteli tätä Nesteen omistuksen osin siirtämistä tähän kehitysyhtiöön, että siinä on tämmöinen riski fossiilisesta teollisuudesta, niin ihan samalla tavalla siinä on riski nyt kun valtio ikään kuin hajottaa omistuksen — etenkin, jos sitten lähdetään myyntilaidalle täällä. Että onhan mahdollista, että sen jälkeen se yhtiö taas muuttaa strategiaa. Olen samaa mieltä, siinä on riski. Senhän takia Neste Oil on kokoaan suurempi uuden sukupolven biopolttoaineissa, kun se on tehnyt sen nimenomaan tämän valtionomistuksen strategisen yli 50 prosentin rajan sisällä. Eikö tässä pikemminkin ole riski toiseen suuntaan? Perustelette, että on tämä fossiilinen riski, mutta eihän se edellytä, päinvastoin. Jos tuo on se peruste, niin pitäisi pitää kiinni Nesteen omistuksen 50 prosentin rajasta. Eli kumpi se nyt on: fossiilinen riski, vai riittääkö tämä osakeyhtiölain tarjoama vähemmistöomistajan suoja? Meidän mielestämme se ei riitä. Riittääkö se teidän mielestänne?

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, 2 minuuttia.

15.13 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa rouva puhemies! Vastaan ensin tähän edustaja Meren kysymykseen tästä taseesta. Tase on omaisuutta, ja omaisuuden paremmalla hoitamisella, omaisuuden arvon kasvulla pystymme sitten rahoittamaan hyvinvointipalveluja tai pistämään niitä uuden kasvun siemeneksi. Tästä siinä on kansanomaisesti kysymys. Ja omaisuutta hoidetaan siten, että sieltä jotakin myydään ja johonkin pistetään enemmän ja sillä tavalla saadaan lopputulos paremmaksi.

Sitten kysyitte näistä irtisanomiskorvauksista. Kaikissa uusissa sopimuksissa sovelletaan nyt sitten uutta ohjetta. Eli tulee varmasti vielä niitä irtisanomistilanteita, joissa on vanha sopimus voimassa, ja niitähän me emme pysty muuttamaan.

No, sitten tähän Neste Oyj:hin. Tämä oli tärkeä kysymys. Pahoittelen, että se jäi tuossa vastaamatta. Kun omistus jakaantuu nyt tavallaan kahteen paikkaan, se strateginen omistus eli se, jolla turvataan se kolmanneksen omistus, jää suoraan omistajaohjausyksikön ohjaukseen edelleenkin ja se toinen osuus on sitten lähinnä sen omaisuuden hallintaa, osakkeiden hallintaa. Näin se menee, eli tämä on hyvin selkeää.

Edustaja Paatero kysyi tästä, että nyt kaksi hallitusta ohjaa: Ei missään tapauksessa. Neste Oyj:llä on yksi ainoa hallitus, ja meidän tehtävämme on omistajaohjausyksikön toimesta olla mukana valitsemassa yhtiölle maailman paras hallitus viemään sitä kautta niitä strategisia tavoitteita, joita meillä on omistajanakin. (Paavo Arhinmäki: Mihin sitä kehitysyhtiötä siinä tarvitaan?) — Kehitysyhtiö hallinnoi sitä omistuksen osuutta, joka on myytävissä. (Paavo Arhinmäki: Niin, eli se on sen takia, että siitä voidaan myydä?) — Kyllä, mutta sitten meillä on olemassa yhtiöitä... (Paavo Arhinmäen välihuuto) — Ei, vaan se mahdollistaa nyt uuden perustamisen niillä myyntituotoilla. (Puhemies koputtaa) Tästä on kysymys.

Puhemies Maria Lohela: Nyt puhujalistaan.

15.16 **Lauri Ihalainen sd:** Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri! Se on totta, että tämä hallituksen omistajapolitiikan periaatelinjaushan kattaa paljon muitakin asioita kuin nyt tämän lakiesityspaketin, joka täällä eduskunnassa on käsittelyssä, yhteiskuntavastuusta alkaen. Itse asiassa muuten viime hallituskaudellahan tehtiin erittäin merkittävät palkitsemisjärjestelmän uudistamiset, ja toivon mukaan sitä työtä jatketaan nyt tälläkin kaudella.

Tämän lakiesityksen yleisperusteluissahan todetaan aivan oikein, että valtion yritysvarallisuus on merkittävä osa meidän kansallisvarallisuutta. Siksi tämä valtion omistajapolitiikka tulee turvata, mutta tulee myös vahvistaa tätä kotimaista omistajuutta kansallisesti tärkeissä yrityksissä ja aloilla. Olen puhunut ennenkin tästä huolesta, ja meillä iso haaste isossa kuvassa on kotimaisen, pitkäjänteisen pääoman vähäisyys ja heikko investointiaste. Tästäkin johtuen valtio-omistajuudella on kansallisesti suuri merkitys. Suomi ei saa ajautua tämmöiseen tytäryhtiötalouteen, pääkonttorikatoon ja pankkimaailmassa sivukonttorimaaksi. Eli valtion omistajapolitiikalla voidaan tukea elinkeinopolitiikan uudistumista ja viennin edistymistä.

SDP ei ole vastustanut omaisuuden hallittua myyntiä, jos se on oikea-aikaista, tuotot suunnataan tulevaisuusinvestointeihin sekä pidemmän ajan kasvun tukemiseen. Tällaisia monasti ovat olleet muun muassa panostukset tutkimukseen, innovaatioon, koulutukseen. Valtion omistajuutta voidaan käyttää myös ketterästi strategisesti ja elinkeinopoliittisesti tärkeiden hankkeitten käynnistämiseen. Valtion omistajuudella voi olla tämmöisiä vipuvaikutuksia myös yksityisten investointien käynnistymiseen. Siitäkin on hyviä esimerkkejä. Valtiolla tulee olla edelleenkin vahva omistajuus nimenomaan strategisissa, elintärkeissä yrityksissä koskien huoltovarmuutta, infraa. Myös sisäisen turvallisuuden merkityksen kasvaessa ei ole yhdentekevää, millainen on esimerkiksi kyberyhtiöitten omistus ja rooli strategisissa toiminnoissa tulevaisuudessa.

Keskityn nyt siis kahteen asiaan, jotka tähän lakiesitykseen liittyvät:

Valtio on ollut harkitusti merkittävä omistaja nimenomaan strategisia intressejä omaavissa yhtiössä. Me olemme täällä tästä paljon puhuneet. Hallituksen esityksen mukaan strategisten intressien uudeksi alarajaksi määritellään tämä 33,4 prosenttia. Hallitus siis tähän liittyen esittää Neste Oilin omistusrajan laskemista kyseiseen prosenttiin. Tämä ei meidän mielestämme ole järkevää eikä turvallista omistajapolitiikkaa, vaikka täällä on paljon sitä myöskin perusteltu. Me esitämme, että valtion omistusraja Nesteessä säilyy Fortumin ja Finnairin tavoin 50,1:ssä. Nestehän ei ole enää pelkästään mikään fossiilisten polttoaineiden yhtiö, niin kuin tässä on käynyt ilmi ja mikä on tärkeää todeta.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää uuden, budjettivallan ulkopuolelle sijoitetun kehitysyhtiön perustamista. Meidän huolemme on aiheellisesti, että jos tämän uuden yhtiön päätavoite pelkistyy vain myyntitoimintaan, silloin se ei täytä tehtäväänsä. Kehitysyhtiön tulisi aidosti tuottaa uutta arvoa, olla omistajuutta luova, olla pääomarakennetta vahvistava yhtiö. Pelkkää myyntiyhtiötähän ei tähän rakenteeseen tarvita. Olennaista on, voidaanko kehitysyhtiössä sijoittaa myynneistä saatuja pääomia uuteen talouteen ja työllisyyteen. Budjettitalouden ulkopuolelle ja ikään kuin hallituksen piiriin siirtymisessä tietysti eduskunnan täytyy olla erittäin seurantavalppaana tästä muutoksesta käsin.

Solidiumin roolia on aktivoitava ja annettava sille myös mahdollisuus omistusrakenteen muuttamiseen, eikä kaikkea pidä tulouttaa valtiolle. Tässä yhdyn pääministerin joku päivä sitten antamaan haastatteluun. Kasvun ja tuottavuuden kehittämiseksi valtiolla voi olla suuri merkitys tämmöisten digitaalisten alustojen rakentamisessa, joiden päälle myös yritykset voivat rakentaa tuotteita ja palveluja. Mehän olemme esittäneet omassa Sinivalkoisen omistamisen ohjelmassamme muun muassa tämmöisen alustayhtiön perustamista pk-yritysten kansainvälistymistä tukemaan, mutta voi olla aktiivinen myös älykkäiden sähköverkkojen, sähköisen liikenteen ja arktisen ohjelman tukemisessa, esimerkkeinä vain mainitakseni.

Hallitukselta ei ole voinut jäädä huomaamatta eri lausunnoissa se kritiikki, joka on liittynyt nimenomaan tähän kehittämisyhtiön perustamiseen, tarpeellisuuteen ja sen budjettitaloudesta irrottamiseen, sillä siinä pelätään sekavuutta selkeyden sijasta. Lukiessani hallituksen perusteita kiinnitin huomiota siihen, että lausuntoja oli pyydetty aika paljon, mutta kun valtionyhtiöissä on 88 000 ihmistä töissä, niin näiden työntekijöiden järjestöjen näkemyksiä ei ollut tämän yhteenvedon osalta ainakaan pyydetty. Toivon mukaan se oli vain tällainen lapsus, joka täytyy tässä eduskuntakäsittelyssä korjata, että heidänkin näkemyksiään kuunnellaan.

Sitten esitän toivomuksen myös siitä, että kun olemme aktiivisia sen suhteen, että tämä parlamentaarinen neuvottelukunta perustetaan, niin se työ pääsisi myös käyntiin.

Ja lopuksi haluaisin esittää toivomuksen, että jokainen voisi lukea Markku Kuisman uuden kirjan Valtion yhtiöt. Tässä on hyvä kuvaus Suomen valtionyhtiöitten historiasta ja toiminnasta, ja lainaan lopuksi yhtä hänen lausettaan. Se kuuluu näin: "Tuhansien vuosien sivilisaatiohistoria ei tunne ainuttakaan menestynyttä yhteiskuntaa, jossa valtio olisi pieni, heikko ja talouselämään puuttumaton." Tässä on hyvä ohje valtion omistuspolitiikalle.

15.22 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Ehdotetulla lailla mahdollistettaisiin valtion nykyisessä suorassa omistuksessa olevien osakeomistusten siirrot valtion kehitysyhtiöön ilman, että valtioneuvosto luopuisi merkittävästä päätöstoimivallastaan. Valtion kehitysyhtiön tehtävänä olisi olla valtion yhtiöomistuksen hallinnan työkalu, jolla valtio voisi synnyttää ja kehittää uutta yritystoimintaa, vahvistaa omistamiensa yhtiöiden pääomarakennetta ja toteuttaa tehokkaasti erilaisia yritysjärjestelyjä. Valtioneuvosto päättäisi jatkossakin kaikista valtion yhtiöomistusta koskevista osakemyynneistä, osakehankinnoista ja yritysjärjestelyistä. Eduskunnan myötävaikutusta tarvittaisiin jatkossa myös päätöksiin, joissa valtio voisi luopua yli yhden kolmasosan määrävähemmistöomistuksestaan. Uudet säännökset antaisivat valtiolle nykyistä joustavammat mahdollisuudet toteuttaa erilaisia yritysjärjestelyjä, lisätä investointeja ja mahdollistaa uuden yritystoiminnan kehittymisen nykyistä nopeammin.

Tavoitteena on luoda nykyistä joustavampi säädöspohja erilaisiin valtion yhtiöomistuksellisiin järjestelyihin vähentämättä kuitenkaan eduskunnan ja valtioneuvoston päätöstoimivaltaa. Voimassa oleva sääntely ei mahdollista valtioneuvostotason päätöstoimivaltaa valtion epäsuorasti omistetuissa yhtiöissä, ja tämä halutaan mahdollistaa niiden yhtiöiden osalta, jotka ovat valtion kehitysyhtiön omistuksessa. Valtion suorassa omistuksessa olevia osakkeita voitaisiin luovuttaa valtion kehitysyhtiön omistukseen vain eduskunnan antaman osakkeiden luovutusta koskevan suostumuksen perusteella. Kehitysyhtiön suoraan omistamien osakkeiden luovutuksista ja hankinnoista sekä kehitysyhtiön omista pääomasijoituksista olisi tarkoitus päättää valtioneuvoston yleisistunnossa, minkä vuoksi omistajaohjauslain muutos on tämän mahdollistamiseksi tarpeen. Lainmuutos siten säilyttäisi eduskunnan ja valtioneuvoston päätöstoimivallan näiltä osin nykyisellään kehitysyhtiöön siirrettävien valtion suorassa omistuksessa olevien osakeomistusten osalta. Voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista edellä kuvattua valtion kehitysyhtiön toimintamallia. Valtion omistajaohjaus halutaan ulottaa kehitysyhtiön lisäksi sen suoriin yhtiöomistuksiin.

Valtion kehitysyhtiö olisi valtioenemmistöinen yhtiö, joka perustaa, omistaa, hallinnoi ja kehittää toisia osakeyhtiöitä sekä luovuttaa tai hankkii niiden osakkeita. Kehitysyhtiö olisi lähtökohtaisesti valtion erityistehtäväyhtiö. Lainmuutos mahdollistaisi nykyisen suoran yhtiöomistuksen siirtämisen valtion kehitysyhtiöön ilman, että valtion yhtiöomistusta

ja valtion omistajaohjausta koskevat päätöksenteon toimivaltuudet tällaisten yhtiöiden omistusten osalta heikkenisivät. Muutoksen tarkoituksena olisi valtioneuvoston omistajaohjauksellisen toimivallan ulottaminen valtion kehitysyhtiön omistamiin yhtiöihin mutta ei enää tällaisten yhtiöiden tytär- tai osakkuusyhtiöihin.

Muutamissa lausunnoissa ollaan huolissaan kehitysyhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenten vastuuasioista ja asemasta poliittisissa käänteissä. Jos valtio omistajana päättää osakeyhtiön puolesta yhtiön asioista tai vahvasti ohjaa toimitusjohtajaa tai hallituksen päätöksentekoa, ongelmia voi syntyä esimerkiksi silloin, jos päätöksen havaitaan myöhemmin tuottavan yhtiölle tappiota.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä "Tase töihin — Kasvua luovaa omistajapolitiikkaa" lähdetään siitä, että kehitysyhtiö voisi olla kehityspolku yhtiöiden uusiutumiseksi ja omistajarakenteen kehittämiseksi. Yhtiöomistuksista irrotetut pääomat olisi periaatepäätöksen mukaan mahdollista käyttää uuden yritystoiminnan synnyttämiseen, kehitysyhtiön salkussa olevien yhtiöiden pääomarakenteen vahvistamiseen ja yritysjärjestelyiden tehokkaaseen toteuttamiseen. Valtionomistus on väline, jolla voidaan sekä lisätä investointeja että pitää huolta siitä, että esimerkiksi alustatalous ja uusi yritystoiminta kehittyvät nopeammin.

Lopuksi, arvoisa puhemies, lainaan vielä Valtiontalouden tarkastusviraston kommentteja, koska olen hieman epävarma tämän lakiesityksen suhteen:

"Olisi tärkeää, että perustettavan kehitysyhtiön tehtävät ja tavoitteet kuvattaisiin selkeästi esimerkiksi yhtiötä koskevassa erillisessä toimiohjeessa. Ohjeessa voitaisiin tältä osin mainita, onko kehitysyhtiötä tarkoitus käyttää esimerkiksi valtion yritysvarallisuuden myymiseen, hallituksen kärkihankkeiden toteuttamiseen tai hallinnollisten uudistusten, kuten sote-uudistuksen tai suurten liikennesektorin uudistusten, toteuttamiseen.

Kehitysyhtiön tehtävien ja tavoitteiden täsmentäminen voisi osaltaan selkeyttää kehitysyhtiön strategista merkitystä. On myös kiinnitettävä huomiota siihen, että kehitysyhtiön varallisuutta myös tosiasiallisesti käytetään niihin tarkoituksiin, jotka on määritelty kehitysyhtiön strategisiksi tavoitteiksi."

Pientä epävarmuutta.

15.28 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Valtion omistajapolitiikalla, aktiivisella teollisuuspolitiikalla ja muulla elinkeinopolitiikalla on ollut suuri merkitys Suomen talous- ja työllisyyskehityksen kannalta. Aivan kuten edustaja Ihalainen professori Kuisman lainauksella ilmaisi, menestyvä kansantalous tarvitsee aktiivista valtion elinkeinopolitiikkaa.

Hallitus korostaa aivan oikein aktiivisen valtio-omistajan keskeistä roolia uudenlaisen liiketoiminnan synnyttäjänä, tukijana ja mahdollistajana. Tämä edellyttää kärsivällistä ja pitkäkestoista tukea ja selvää visiota sekä valmiutta kestää myös epäonnistumisia. Tässä on syytä myös muistaa se, että kun valtio toimii sijoittajana ja omistajana, niin valtion ei pidä heittäytyä äänettömän yhtiömiehen rooliin vaan käyttää omistajan ääntä ja omistajan valtaa.

Valtion omistajapolitiikan perusajatuksen tulee olla pitkäjänteisen talouskehityksen, suomalaisen työllisyyden ja rakennemuutoksen edistäminen. Esim. Nesteen myynnin sijaan valtio-ohjausta pitäisi käyttää uuden vihreän liiketoiminnan kehittämiseen ja öljyriippuvaisuuden vähentämiseen ja siten yhteiskunnassamme tarvittavan vihreän rakennemuutoksen eteenpäin puskemiseen. Lisäksi valtio-omistajan on sitouduttava huolehtimaan kor-

keiden eettisten periaatteiden noudattamisesta liittyen työehtoihin ja sosiaalisiin ja ympäristöasioihin. Valtio-omisteisten yhtiöiden on näytettävä suuntaa yritysvastuun kantamisessa, ja erityisesti valtionyhtiöiden veroraportointia ja maakohtaista kirjanpitoa pitää edelleen parantaa.

Arvoisa puhemies! Suomessa valtionyhtiöt ovat aiemmin edistäneet monia innovaatioita ja monien toimialojen kehitystä ja menestystä. Esimerkiksi valtionyhtiö Televassa annettiin ensisysäys Nokian teknologiamenestykselle, hieman samalla tavoin kuin iPhonen keskeisimpien teknologioiden taustalla on Yhdysvaltojen valtio. Valtionyhtiöitä on perustettu täyttämään tyhjiötä tai tiettyä tarvetta, johon markkinoilta ei ole löytynyt toimijoita, ja ne ovat luoneet samalla mahdollisuuksia myös monille yksityisille menestystarinoille ja yrityksille. Valtionyhtiöt ja niiden sijoittautumispäätökset ovat olleet myös tärkeänä tekijänä tasapainoisen aluekehityksen mahdollistajana. Pitkän tähtäimen elinkeinopoliittista visiota tarvittaisiin valtion omistajapolitiikkaan nykyisessäkin talouden murrostilanteessa. On jäänyt hieman epäselväksi, mikä on hallituksen omistaja- ja elinkeinopolitiikan pitkän aikavälin visio. Pelkkä puhe taseen töihin saattamisesta ei kerro vielä paljon, tarvitaan konkreettisia linjauksia ja toimia.

Arvoisa puhemies! Julkisomistus on perusteltua silloin, kun siihen liittyy erityistehtävä, vahva julkinen intressi, työllisyysnäkökulma tai kotimaisen omistuksen turvaaminen. Valtio voi toimia omistajana myös tuottonäkökulmasta, ja on järkevää, että tällaisista omistuksista saatavat tulot kanavoitaisiin fiksusti uutta luovaan toimintaan ja työllisyyden kehittämiseen. Joskus vanhoista omistuksista on myös perusteltua luopua, mutta tuottavaa valtio-omistusta ei ole kovin järkevää myydä tilanteessa, jossa omistusten tuotto on paljon korkeampi kuin matalalla olevien lainojen korot. Lypsäviä lehmiä ei kannata teurastaa, ja tällä hetkellä valtio saa lainaa hyvin halvalla, eikä se ole rajoite aktiiviseen omistajapolitiikkaan. Tuottavan omaisuuden epäonnistuneista myynneistä on valitettavasti jo paljon huonoa kokemustietoa, josta olisi syytä ottaa opiksi.

Arvoisa puhemies! Kun käsittelemme tätä lakiesitystä, on tärkeä varmistaa, että eduskunnan päätösvaltaa liittyen merkittäviin omistajapoliittisiin linjauksiin ei tule kaventaa. Sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto että lainsäädännön arviointineuvosto kiinnittivät lausunnoissaan lakiesityksestä huomiota siihen, ettei tällaisen uuden kehitysyhtiön tarvetta, tehtäviä ja toimintamalleja ole avattu riittävästi. Lainsäädännön arviointineuvoston mukaan tarve pitäisi perustella huolellisesti, kun kehitysyhtiön perustamisen myötä valtion omaisuutta siirtyy huomattava määrä talousarviotalouden ulkopuolelle ja kapeamman päätöksenteon piiriin. Näihin asioihin on syytä kiinnittää huomiota lakiesityksen valiokuntakäsittelyn aikana.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan ei ole syytä antaa hallitukselle tai kehitysyhtiölle vapaita käsiä käydä osakemarkkinapeliä tai myydä valtion omaisuutta tai siirtää merkittävää omistajapoliittista päätöksentekoa valtio-omistuksesta pois eduskunnalta. Vaikuttaa siltä, että tämä hallituksen esitys on hieman epäselvä myös hallituspuolueille, ei vain minulle, ja toivonkin, että esitykseen saadaan selkeyttä valiokuntakäsittelyn aikana. Esitys sisältää puheiden perusteella potentiaalisia riskejä ja potentiaalisia mahdollisuuksia, mutta on selvä, että selkeyttä tarvitaan, koska hämmennys tässä salissa vaikuttaa olevan melko suuri.

15.33 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäiseksi haluan Nesteen neuvottelukunnan puheenjohtajana osallistua Nestettä koskevaan keskusteluun.

Ensinnäkin siihen, vaarantuuko huoltovarmuus, jos Nesteestä omistusosuus tippuu 33,4 prosenttiin: ei, sillä se on taattu lainsäädännöllä ja sopimuksin kriisin tullessa, aivan samoin kuten tähänkin asti huoltovarmuus ja öljyn saanti on varmistettu.

No, sitten vaikuttaako tämä siihen, onko Neste edelleenkin edelläkävijäfirmojen joukossa? Ei todellakaan. Kuten tässä pääministeri jo totesi, nyt jo kurssit ovat lähteneet nousuun ja päinvastoin rahoitusta on entistä helpompi saada. Oikeastaan on sympaattistakin, miten tässä eduskunnassa takerrutaan Kekkosen aikaisiin luomuksiin, jotka todellakin ovat olleet hyviä, ja firmat itsessäänkin voivat uudistua, mutta totta kai meidän pitää miettiä, mitkä olisivat tämän päivän Kekkosen aikaista politiikkaa, mitä me näemme siltä tulevaisuudelta, minkälaisissa asioissa valtion tulisi olla mukana.

Mutta jatkaako Neste uudistustyötään, niin varmasti jatkaa, ihan yhdellä lailla. Täällä oli pelkoa siitä, jos Neste keskittyy vain fossiilisiin. Itse asiassa parhaimman tuloksen Neste on tehnyt viimeisessä 3/4-osavuosikatsauksessaan nimenomaan uusiutuvilla polttoaineilla. Tällä hetkellä jo 80 prosenttia uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineista tulee jätteistä, ja nyt kun Neste on luonut uuden dieselin, joka voi olla sataprosenttisesti uusiutuvaa ja silti sopii ihan tavanomaisiin autoihin, tästä uskotaan saatavan läpimurtoa. Nestehän on jo maailmanlaajuisesti suurin uusiutuvien polttoaineitten tuottaja. Sinänsä riskitekijöitä on esimerkiksi se, että Jenkeissä, missä tuotanto on lähtenyt hyvin käyntiin, nyt Trumpin uudet linjaukset voivat olla vähän erilaisia. Mutta niin uusiutuviin polttoaineisiin kuin myös biomuoveihin, lentokonepolttoaineisiin, tämäntyyppisiin asioihin tullaan varmasti jatkossakin siellä Nesteessä keskittymään.

Mutta sitten omistajaohjaukseen: Minusta on historiallista se, että omistajaohjaus on nähty niin tärkeäksi elementiksi, että pääministeri on halunnut ensinnäkin ottaa siitä ministerivastuun ja haluaa luoda tällaisen uuden kehittämisyhtiön, jossa entistä enemmän voidaan miettiä strategista tulevaisuusnäkökulmaa koko valtion taholta ja vaikuttaa aktiivisesti, sillä meidän omistajuudella laittaa niitä taseita töihin.

Edustaja Mäkipää kyseli, mihin kaikkeen tätä käytettäisiin. Uskoisin, että varmasti kaikkeen siihen, mitä totesitte, tätä voitaisiin käyttää. Nimenomaan siihen, mitä ollaan nähty tulevaisuudessa tapahtuvan, kun maailma siirtyy fossiilitaloudesta biotalouteen, voitaisiin rahoittaa sitä ja muita kärkihankkeita, digitalisaatiota ja tämäntyyppisiä asioita, ja auttaa, jos tarvetta on, esimerkiksi sote-järjestelmän alustoissa. Kyllä siellä varmasti on osana sitäkin, että tavallaan tarpeetonta omaisuutta voitaisiin sitten myydä.

Mutta myöskin yksityiskohtia tästä lainsäädännöstä, jotka eivät ehkä niin paljon tulleet keskusteluun tässä ainakaan lopussa, kun tänne pääsin: Mielestäni on hienoa, että yhteiskuntavastuu ja oikeudenmukaisuus tulevat nyt aivan perusarvoksi — että verot maksetaan siihen maahan, missä tulos syntyy, ja veroparatiiseille sanotaan ei. On tärkeää, vaikka se on pieni tekijä, mutta se on yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden kannalta merkittävää, että yritysjohtajien ahneudelle tulee suitset ja irtisanomiskorvaukset johtajilla puolitetaan.

Minusta on erittäin merkityksellistä jatkossakin, että omistajapolitiikalla saadaan koko maan voimavarat käyttöön. Täällä vasemmistoliiton puheessa nostettiin tätä aluepoliittista merkitystä, ja se on toki keskustalle tänäkin päivänä tärkeää.

15.39 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Annettu hallituksen esitys vahvistaa valtion omistajaohjausta. Se lisää myös eduskunnan sanavaltaa omistajapolitiikassa. Entistä vahvempi, aktiivisempi rooli on tervetullut. Sen avulla saadaan hyötyä koko yhteiskunnalle. Aktiivinen omistajapolitiikka on muutos oikeaan suuntaan. Sitä pitää miettiä,

kuinka saamme eniten lisäarvoa syntymään. Uusi linjaus painottaa yhteiskuntavastuuta. Valtion on omistajana toimittava esimerkillisesti. Läpinäkyvyys synnyttää luottamusta. Verot on Suomessa syntyvästä voitosta maksettava Suomeen ilman keinottelua. Kaikki yritykset hyötyvät itse siitä, että niiden toiminnan sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset ovat positiivisia ja oma henkilöstö voi hyvin. Uudet yhteiskuntavastuulinjaukset verotuksen samoin kuin johtajien palkkioiden suitsimisen suhteen ovat merkittäviä. Tämä hallitus on uskaltanut tehdä ne.

Yhteiskunta ottaa jatkossakin vastuuta, jotta palvelut turvataan koko maassa. Erikoispalveluita tarjoavien yhtiöiden kohdalla tämä tullaan huomioimaan. Tilanteessa, jossa Suomi tarvitsee kipeästi uusia työpaikkoja ja työllisyysasteen reilua kohentamista tulevaisuuden hyvinvointipalveluiden turvaamiseksi, valtion on laitettava omat resurssinsa tehokkaaseen käyttöön. Elokuussa perustettu Valtion kehitysyhtiö Vake on tässä hyvin tarpeellinen työkalu. SDP esitti kesällä oman Sinivalkoisen omistamisen ohjelmansa. Siinä on hieman samoja elementtejä kuin omistajaohjauslinjauksissa, mutta siitä kuitenkin puuttuu huomio yksityisestä omistuksesta ja siitä, kuinka sitä saadaan vivuttua eteenpäin. Tässä perustettava kehitysyhtiö voi kyllä auttaa, ja kehitysyhtiön avulla saadaan uutta pöhinää aikaiseksi.

Valtion omistusta kannattaa hyödyntää, kun halutaan luoda uutta taloudellista toimeliaisuutta ja vahvistaa uusia yrityksiä. Suomi elää murrosvaihetta, ja elinkeinorakenteemme on pakostakin muuttumassa rajusti. Työpaikkoja poistuu aiemmin vahvoilta teollisuusaloilta, mutta emme ole saaneet luotua uusia tulevaisuuden aloille. Olemme reagoinnissa jälkijunassa, joten nopeille toimille on tarvetta. Valtion on edesautettava yrittäjyyttä ja uuden liiketoiminnan syntymistä, jotta saadaan luotua uusia työpaikkoja vanhojen rakenteitten rytistessä.

Aktiivinen omistajapolitiikka ei tarkoita valtion omistamien yhtiöiden yksioikoista ja kertaluontoista myymistä pelkän käteisen saamiseksi. Nyt on tarkoitus laittaa yhtiöomaisuustase tekemään työtä ja hakemaan arvonlisää. Aiemmin on nähty, kuinka hallitukset ovat palauttaneet valtionyhtiön pääomia vain alijäämien paikkaamiseen, syömävelan kuittaamiseen. Yhtiöiden voittovaroista on nostettu hurjat osingot pohjattomaan valtion kassaan ja jätetty kehittäminen sivurooliin. Edellisen hallituksen aikana suurimmaksi osaksi alijäämien kattaminen on tapahtunut valtion kassaa tyhjentämällä, Solidiumia kupattiin oikein urakalla. Jokainen ymmärtää, että kassan tyhjentäminen ei voi olla pysyvä ratkaisu alijäämien paikkaamiseen. Se on näivettämistä.

Sipilän hallituksen omistajapolitiikka on kestävää. Valtion varat eivät katoa vaan siirtyvät tukemaan kasvua ja työllisyyttä. Valtio-omistaja tarjoaa omistamilleen yhtiöille kehityspolkuja. Suurimman hyödyn valtio saa, kun taloudessa on positiivinen vire, työllisyysaste nousee ja sitä mukaa sekä yhtiöverojen että tuloverojen tuotto kasvaa. Kun valtion budjetissa tulopuoli on vakaalla pohjalla, voidaan menopuolella rahoittaa myös tarvittavia hyvinvointipalveluita.

15.43 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva laki on erittäin tärkeä Suomen tulevaisuuden kannalta. Valtion omistajuudella on merkitystä, ja sillä on mahdollisuus luoda tulevaisuuden kannalta erittäin suuria arvoja tälle kansakunnalle. Valtion omaisuuden arvo tällä hetkellä on arvion mukaan noin 18 miljardia euroa näissä eri yhtiöissä, mitä valtio omistaa joko osittain tai lähes kokonaan. Osinkoja vuosien 2007—2015 aikana nämä yhtiöt maksoivat valtiolle 10,5 miljardia euroa ja myyntituloja tuona sa-

mana aikana 4,6 miljardia euroa. Elikkä puhutaan suuruusluokaltaan äsken mainittuna aikana 15 miljardin suuruisesta tulovirrasta valtiolle. Elikkä helppo on meidän eduskunnassa ymmärtää, että tuollaisella määrällä rahaa on jo pelkästään valtion taloudenhoidon kannalta merkitystä. Miten monelle ihmiselle sitten tästä summasta ja noista voitoista ja yhtiöiden toiminnasta sitten on tullut palkkatuloja tai sitten myöhemmin eläketuloja? Eli omaisuudella ja sen hoidolla on todella suuri merkitys.

Omistajaohjaukselle tällä uudella lainmuutoksella luodaan selvät rajat. Toiminnan eettisyys ja työntekijöiden osallistumismahdollisuudet ja siihen liittyvät kaikki muut asiat on tämän jälkeen saatu selvitettyä hyvin ja uudessa laissa kirjattua. Nyt kun katsotaan tätä valtion omaisuuden määrää, niin on tärkeää, että tulevaisuudessa tämän maan hallitusohjelman mukaisesti saadaan tase töihin ja nimenomaan valtion omaisuutta sellaiseen toimintaan, joka tuottaa lisäarvoa myös tulevina vuosikymmeninä. Pitää muistaa, että meidän edeltäjämme, poliitikot, ovat viisaasti valtion omistusta hoitaneet, koska he ovat luoneet sen tilanteen, jossa meillä todella nyt on valtionomaisuutta vielä edelleen vahvasti olemassa ja sillä pystytään lisäarvoa luomaan koko ajan. Tämä nyt perustettava kehitysyhtiö on nimenomaan se instrumentti, jolla tällaista uutta toimintaa voidaan luoda. Pitää muistaa, että jokaisella sukupolvella tulee olla ne edelläkäyvät ja ne visionäärit, jotka luovat sen mahdollisuuden luoda uutta liiketoimintaa. Se, mitä Urho Kekkonen omana aikanaan näki, oli silloin ja toimi silloin, mutta tämä sukupolvi joutuu tekemään taas omat ratkaisunsa. Sitä varten tämä lakimuutos tehdään, että luodaan sille aito mahdollisuus.

Edustaja Mustajärvi mainitsi omassa puheenvuorossaan tämän tapaus Kemijärven — muutama kommentti siitä, arvoisa rouva puhemies: Se on selvä asia, että pörssiyhtiöiden itsenäisessä päätöksenteossa pitää hyväksyä se, että pörssiyhtiö tekee päätöksiä ja valtiovalta tämän talon välityksellä älköön niihin puuttuko. Mitä tapahtuu yhtiökokouksessa, se on sitten toinen tarina. Siellä tehdään sitten sen kyseisen yhtiön päätökset aikanaan, jokaisessa yhtiössä. Tämän takia on syytä muistaa, että jos valtiovalta lähtee julkisesti puuttumaan pörssiyhtiöiden toimintaan, niin sen lopputulos ei ole tälle maalle siunaukseksi. Toivon, että tämä asia nyt ymmärrettäisiin vihdoin ja viimein.

Ainoa tapa, millä me pystymme tähän maahan metsäteollisuuden puolelle myös valtionyhtiöissä luomaan lisää toimintaa, on saada puulle lisää käyttöä. Siitä hyötyy niin Kemijärvi, Pohjois-Karjala kuin tuo Hämekin — Metsäntutkimuslaitoksen ja valtakunnan metsien inventointien mukaan Hämeessä on Suomen parhaat metsät, mitä tulee metsien kasvuun ja puustoon mottia per hehtaari -periaatteella laskettuna. Elikkä tähän maahan saamme lisäarvon sillä, että luomme lisää metsäteollisuutta, sekä perinteistä metsäteollisuutta että näitä uusia innovaatioita muun muassa biotalouden puolella, missä esimerkiksi puuta voidaan muuttaa vaikkapa nyt liikenteelle kelvolliseksi polttoaineeksi. Tämä on erittäin suuri mahdollisuus Suomelle, mutta se ei tule sillä, että eduskunta tekee päätöksen, että jonnekin jotain rakennetaan, vaan meillä pitää luoda edellytykset sille, että puulle on käyttöä. Se on se toimenpide, joka tämän salin mahdollisuuksiin kuuluu.

Kehitysyhtiön perustamista sinällään pidän erittäin hyvänä asiana. Ymmärrän toki niitä henkilöitä, jotka pelkäävät, pannaanko tässä valtionomaisuus lihoiksi, mutta sehän ei pidä paikkaansa. Pääministeri Juha Sipilähän sanoi aivan oikein, että tässä ei panna mitään lihoiksi vaan ainoastaan otetaan valtion tase töihin, niin että se rupeaa luomaan yhä enemmän lisäarvoa. Tänä päivänä kansantalouden kasvun kanssa ei ole mitään tekemistä sellaisella laiskalla pääomalla, joka makaa jossakin tileillä, taikka esimerkiksi tällä nykyisellä omistusmuodolla, mikä tässäkin kaupungissa on valitettavasti levinnyt kovin yleiseksi, eli

että ostetaan asunto ja toivotaan, että se tuottaa tuottoa omistajalle. Varmaanhan se tuo tuottoa sille omistajalleen, mutta valitettavasti tämä ilmiö on levinnyt tässä kaupungissa ja monessa muussa kaupungissa aivan yleiseksi sijoitusmuodoksi, joka ei kyllä valtakunnalle lupaa hyvää. Kuplia on aina tehty, ja ne kuplat pyrkivät aina ihan varmasti jonain päivänä puhkeamaan.

Valtionyhtiöille on tärkeää jatkossakin, että ne ovat kannattavia ja pystyvät reagoimaan markkinoiden haasteisiin. Sellaisia yhtiöitä ei kannata luoda, jotka eivät näihin vaatimuksiin vastaa. Valtionyhtiöistä huomattava osa toimii suoraan vapailla markkinoilla, missä pitää pystyä kilpailemaan kaikkien muiden yhtiöiden kanssa, niin tässä Suomen rajojen sisällä kuin myös globaalisti, ja näinhän on tapahtunutkin, ja ilolla on pantava merkille, että suomalaiset ovat siinä asiassa pärjänneet kohtuullisen hyvin. En sano, että parhaalla mahdollisella tavalla, mutta varmasti kohtuullisen hyvin. Valtiolla on myös sellaisia yhtiöitä, joiden omistaminen on valtiolle itselleen intressi. Niistä ei tietenkään pidä luopua, vaan niitä yhtiöitä on kehitettävä.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi otan esille tämän kaivostoiminnan:

Sekään, että Talvivaaran tapaus on herättänyt tässä salissa paljon tunteita, ei saa haitata järkevää ajattelua. Otetaan esimerkkinä Outokumpu Oy. Kun Rääkkylän Kivisalmesta löytyi vuonna 1908 malmimöhkäle ruopattaessa sitä Kivisalmea, niin silloiset kaivinkonemiehet ihmettelivät, mikä tämä on. Se paljastui erittäin lupaavaksi malmilöydökseksi, jossa oli hyvin paljon kuparia, ja jäljet johtivat geologisissa tutkimuksissa Outokumpu-nimiseen paikkaan, jonne perustettiin Outokummun kaivos. Ja tämä kaivos on tuottanut Suomen valtiolle lisäarvoa vähintään 100 miljardin euron edestä nykyrahalla mitattuna. Se on enemmän, mutta on aivan varmasti 100 miljardin euron suuruusluokkaa oleva taloudellinen kasvu tälle maalle.

Sodan jälkeen Outokumpu Oy:n tuottamalla voitolla rakennettiin tätä maata ja luotiin uutta teollisuutta. Sen aikaiset päättäjät, sen aikaiset teollisuustoimijat, diplomi-insinöörit, työntekijät tekivät sen ihmeen, että Suomen metalliteollisuus saatiin nousuun. Ja en jaksa millään, hyvät ystävät, hyvät kollegat, hyvät kansanedustajat, ymmärtää sitä, että meillä puhutaan tässä salissa kaivostoiminnasta kuin se olisi maata saastuttavaa tai tuhoavaa toimintaa. Siitähän ei ole ollenkaan kysymys. Jos Suomi meinaa tämän kansantalouden nostaa jaloilleen, meidän on saatava tähän maahan kaivostoimintaa, johon valtio aktiivisesti osallistuu. Muistan esimerkiksi Outokumpu Oy:n pitkäaikaisen toimitusjohtajan Pertti Voutilaisen, joka oli myös pankkimies sittemmin. Hän oli tulisieluinen kaivostoiminnan ylläpitäjä, kaivostoimija, malmien jalostaja ja metallien tuottaja oman työuransa aikana. Tällaisia tekijöitä me tähän maahan kaipaamme.

Kun Outokumpu Oy:n tarina on erittäin tärkeä osa suomalaista teollisuuden historiaa, niin onhan häpeä, että meidän rikkaan kallioperän rikkaudet menevät esimerkiksi amerikkalaisille yhtiöille, käytännössä pilkkahinnalla. Esimerkiksi Sakatin löydös tuolta Lapista — en muista paikkaa, Sodankylän lähellä se kuitenkin on, Sakattiko on sen paikan nimi: Sakatin malmion arvo on niin käsittämättömän suuri, että Outokumpu Oy:n tuottama lisäarvo tälle maalle häviää sille kevyesti. Tällaisia rikkauksia me annamme tämän maan rajojen ulkopuolelle toisten omaisuudeksi, toisia rikastuttamaan. Ruotsi on tässä asiassa meitä tuhat kertaa viisaampi, LKAB olkoon siitä esimerkki, samoin Norjassa Statoil, joka pitää huolen siitä, että maaperän raakaöljy ja maakaasu koituvat Norjan kansan hyödyksi eivätkä pörssiyhtiöiden hyödyksi. Norjallahan onkin ympäri maailmaa lähes 1 000 miljardia euroa talletuksia, joista hyötyvät nimenomaan norjalaiset itse.

Tällaista samaa selkärankaa Suomen eduskuntaan toivoisi, että ruvettaisiin näitä kansallisrikkauksia ottamaan vähän kansalliseen haltuun — ihan laillisilla kaupoilla, en tarkoita mitään laittomia tai sellaisia toimenpiteitä vaan ihan normaaleja, laillisia markkinatoimenpiteitä. Ja toivon, että tässä salissa muun muassa kaivostoiminta otetaan hyväksyttäväksi liiketoiminnaksi ja lopetetaan sellainen turhanaikainen pelkääminen siitä, että maailma kaatuu. Me tarvitsemme metalleja, mutta metallit eivät itsestään sieltä maasta tule malmeina ulos, vaan jonkun on ne otettava. Toivon mukaan se seuraava ottaja on suomalainen.

15.52 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään esitetty väite, että kaikki puolueet olisivat olleet myymässä kansallisomaisuutta. En ole ollenkaan niin vakuuttunut, että perussuomalaiset olisivat olleet myymässä kansallisomaisuutta ainakaan kovin suuressa mittakaavassa, mutta se on kuitenkin tosiasia, että vasta sitten kun perussuomalaiset ovat hallituksessa, tänne saliin on tuotu esityksiä rajoittaa johtajien palkkioita valtionyhtiöissä tai puuttua veroparatiisien käyttöön. Onkin erittäin hyvä, että näistä linjauksistamme tulee kiitosta myös yli puoluerajojen. Olen siitä kiitollinen.

Tässä hallituksen esityksessä pidän hyvänä sitä, että jatkossakin suoran myynnin sijaan eduskunta saa päättää kaikissa omistus- tai yritysjärjestelyissä siitä, halutaanko valtion äänivallan yhtiöissä laskevan kolmasosaan tai alle. Nämä ovat tarpeellisia kontrolleja, hallintakeinoja tässä yhtiöomaisuuden hallinnassa, ja myös julkinen keskustelu, mitä eduskunnassa harjoitetaan, on tarpeen sen arvioimisessa, onko kysymys sellaisesta kansallisomaisuudesta, jota ei tule myydä, vai voidaanko siitä luopua, niin ettei se olekaan varsinaisesti kansallista omaisuutta vaan myytävää yhtiöomaisuutta. Valtio ei ole onnistunut omistajapolitiikassaan ja omistajaohjauksessaan historiallisesti kovin hyvin, ja voisinkin helposti kannattaa sellaista lakia, jossa kiellettäisiin valtiota myymästä monopoliasemassa olevia ja toimivia yhtiöomistuksiaan. Siinä aineksia jatkovalmisteluun.

Arvoisa puhemies! Kuten lain perusteluissa todetaan, valtio on merkittävänä omistajana 64 yhtiössä, joista 15 on pörssiyhtiöitä. Tietyllä tavalla valtion omistus ja sen rooli näissä pörssiyhtiöissä on hieman ongelmallinen, koska lainkin mukaan pörssiyhtiön on toimittava kaikkien osakkeenomistajien edun mukaisesti, ja se etu voi joissain tapauksissa olla ristiriidassa veronmaksajan edun kanssa. En ole kategorisesti valtionomistuksen vastustaja, mutta pörssiyhtiöissä tämä ristiriita on nähtävissä. On myös huomattava, että valtaosa valtio-omisteisista yhtiöistä toimii myös kokonaan tai osaksi kilpaillussa ympäristössä, jossa on myös muita kilpailijoita kaupallisin perustein.

15.54 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! "Taseet töihin" on ehkä tällä hetkellä suurin valtakunnallinen salaisuus. Mitä se lopulta sisältää? Ei tämä esitys avaa sitä sen kummemmin kuin muutkaan täällä pidetyt puheenvuorot. Mahtaakohan kukaan muu tietää, mitä "taseet töihin" tarkoittaa, kuin pääministeri Sipilä. (Eduskunnasta: Tiedetään!) — Kiitos, tervetuloa kertomaan tänne.

Tämä lakiesitys on keskeneräinen, ja jo sen esitysteksti itsessään tuo tämän hyvin selkeästi esille. Onkin erittäin kyseenalaista, tarvitaanko tätä lakia ollenkaan. Myös täällä käytetyissä puheenvuoroissa huoli lain toimivuudesta ja tavoitteista on tuotu selkeästi esille. Erityisesti eduskunnan budjettivallan kaventuminen huolestuttaa monia. Onkin oikein kysyä, mihin tätä uutta yhtiöjärjestelyä tarvitaan.

Kun katsomme naapurimaatamme Ruotsia, jota mielellämme usein ihailemme ja katsomme kehitystä siellä, niin siellä on täysin toinen suunta tällä hetkellä. Ruotsi myi 10—15

vuotta sitten voimakkaasti omaa perusteollisuuttaan, omistuksessaan olleita osuuksia, ja en yhtään ihmettele, vaikka sielläkin olisi ollut tämmöinen mysteerio pohjalla kuin "taseet töihin". Mutta nyt Ruotsi on huomannut, että näiden omistusosuuksien myynti ei ole tuottanut sitä toivottua tulosta, ja he ostavat enemmistöosuuksia jo myymistään yhtiöistä takaisin ja lisäävät tällä tavalla sitä kansallisomaisuuden arvoa, joka heillä on.

Kun tätä lakiesitystä lukee tarkasti, täältä voi tehdä joitakin tärkeitä havaintoja:

Kehitysyhtiön perustaminen tarkoittaisi eduskunnan budjettivallan kaventumista, kun kehitysyhtiön hallussa olevien yhtiöiden osinko- ja myyntitulovirrat jäisivät budjetin ulkopuolelle. Tätä voi miettiä ja tulee miettiä, mitä se käytännössä tarkoittaa. Puolustusministeriön arviossa todetaan, että he ovat esitykseen siinä mielessä tyytyväisiä, että joitakin osia, esimerkiksi Patria, Leijona Catering ja Meritaito Oy, ei ole tässä vaiheessa — huom. alleviivaan: tässä vaiheessa — mukana myytävien osuuksien vähentämislistalla. Kysyn: kun laki on valmis ja hyväksytty täällä, niin tuleeko välittömästi uusi vaihe, jossa nämäkin yhtiöt ovat listalla? (Markus Mustajärvi: Leijona Catering on hallitusohjelmassa!) — Leijona Catering Oy? Joo, selvä.

Valtiontalouden tarkastusviraston lausunnossa katsottiin tietynlaiseksi ongelmaksi, että lakiesityksessä eivät konkreettisesti käyneet ilmi nykyisen oikeustilan ongelmat tai se, millaisissa konkreettisissa tilanteissa kehitysyhtiötä tarvittaisiin. Myös lainsäädännön arviointineuvosto tulee samaan johtopäätökseen: "Lainsäädännön arviointineuvoston näkemyksen mukaan hallituksen esitysluonnoksen perusteella jäi epäselväksi perustetun valtion kehitysyhtiön tarpeellisuus. Esitysluonnoksesta ei käynyt ilmi nykyisen oikeustilan ongelmat tai konkreettinen tarve, joihin nykyiset omistajaohjauksen työkalut eivät riitä." Siis nykyiset omistajaohjauksen työkalut. Siis on työkaluja, joita käytetään tällä hetkellä huonosti yhtiöiden hoitamiseen. Erittäin iso kysymys on itselleni, mihin tätä yhtiötä oikeasti tarvitaan.

Sitten myös toinen näkökulma: On tietenkin hyvä ja tärkeää, että meidän omistuksessamme olevat yhtiöt ovat hyvässä hoidossa, aktiivisessa hoidossa, ja niiden toimintaa kehitetään jatkuvasti sillä tavalla, että ne voivat tuottaa sitä yhteistä jaettavaa hyvää, ei vain budjettitalouden tilkkeitä, vaan oikeasti tuottaa asioita, jotka tuottavat vielä parempia hyötyjä. Tässä tavoitteessa olen hallituksen kanssa samalla linjalla, että näin tulisi toimia, mutta tarvitaanko siihen yhtiö, jonka omistusjärjestelyt ja hallinta siirtyvät eduskunnan budjettivallasta yhä kauemmaksi, sitä keskustelua kaipaan ja tarvitsen lisää. Odotan innolla sitä, että kun valiokunnat tämän aikanaan sitten ovat käsitelleet ja tämä tulee tänne saliin, minkälaisia asiantuntijahavaintoja itse esityksestä sitten aikanaan syntyy.

Arvoisa puhemies! Suhtaudun tähän esitykseen suurella varauksella. Sen hyötyjä ja haittoja ei ole kuvattu millään tavalla. Ei ole minkäänlaista riskianalyysia, ja tavoitteetkin ovat erittäin hämärät. Edelleen sanon: tämän valtakunnan yksi suurimpia salaisuuksia on, mitä "taseet töihin" tarkoittaa.

16.00 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa rouva puhemies! "Taseet töihin" on aivan järkevä linjaus. Loppujen lopuksi näitten kehitysyhtiöitten onnistuminen sitten nähdään aikanaan. Se riippuu siitä, miten hyvin operatiivinen johto osaa sitten tulkita markkinoita ja tehdä oikeita sijoituksia ja muuttaa omaisuutta toiseen muotoon ja tulouttaa sitä valtiolle.

Mutta tähän liittyen ihmettelen hieman tätä Solidiumin roolia. Kun uutta kehitetään ja uusia yhtiöitä perustetaan, niin mikä merkitys meillä valtion intressistä katsottuna on sellaisella finanssi-intressillä, joka vaatii hallintoa ja hallinnon ylläpitoa? Esimerkiksi Soli-

diumin ylläpito ei ole halpaa, koska jos kyse on pörssiosakkeista, joilla on kaksi tuotantologiikkaa, on sekä osinko että niitten arvon nousu, tietenkin ne pitää arvioida, milloin on nousevat markkinat, milloin ei, ja tätä varten meillä on olemassa pankeissa omaisuudenhoitoyksiköitä, joissa on korkeatasoinen henkilökunta ja kansainväliset tiedot, taidot. Ihmettelen vähän, mihin tätä Solidiumia enää tarvitaan, jos meillä on kehittämisyhtiö, joka lähtee sitten hoitamaan tätä valtion omistajaohjausta ja taseet töihin -politiikkaa.

16.02 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! En saanut tuossa debatissa puheenvuoroa, mutta haluaisin vastata edustaja Mustajärvelle, joka nosti esiin Metsähallituksen yhtiöittämisen ja nyt yhtiössä toteutetut lomautukset. Haluaisin todeta, että mitään uutta tässä tilanteessa ei ole, vaan Metsähallitus on lomauttanut myös 90-luvulla ja myös 2000-luvulla metsureitaan siinä vaiheessa kun se on ollut tuotannollisista syistä tarpeellista.

On myös huomattava, että uudessa Metsähallitus-laissa yhtiölle on osoitettu työllisyyden edistämisen vaatimus, ja nyt emme kaipaa tällaista pelottelua, vaan kaipaamme luovia ratkaisuja siihen, miten Metsähallitus nyt parhaalla mahdollisella tavalla nämä yt:t toteuttaa. Itse olen esittänyt, että esimerkiksi riistan elinympäristön ennallistamishankkeessa olisi paljon työtä metsureille, ja jos ei muuta keksitä, voitaisiin pohtia, olisiko metsureilla paikka riistanhoidollisissa tehtävissä, esimerkiksi pienpetopyynnissä, tuolla Metsähallituksen lupa-alueilla, jolloin myös tämä sosiaalinen hyväksyttävyys lupamyynnille lisääntyisi.

Mitä tulee itse tähän lakiesitykseen, niin kannatan sitä lämpimästi. Kehittämisyhtiö tuo paljon hyviä mahdollisuuksia Suomelle ja suomalaisille.

16.03 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti vain ensinnäkin tästä Metsähallituksen yt-neuvotteluilmoituksesta ja siitä, että se uhkaa koko Metsähallituksen metsurikuntaa läpi Suomen, siis kaikkia metsätyöntekijöitä: Onhan päivänselvä asia, että jos mennään yhtiömuotoon, se antaa toimivalle johdolle mahdollisuuden toteuttaa mielihalunsa. Tähän päivään asti Metsähallituksen on ollut pakko ottaa huomioon myöskin työntekijät paremmin kuin se näkyy ottavan nytten. Aiemminhan Metsähallituksen työntekijät pystyivät neuvottelemaan, että tekevät paksun lumen ajan sisään etukäteen lauantaina, ajoittavat lomansa sinne. Järjestely oli kaikkien osapuolten hyväksymä ja allekirjoittama, ja homma toimi, mutta heti yhtiöittämisen jälkeen toimiva johto yksipuolisesti ilmoitti, että tällaiseen sopimismenettelyyn ei enää mennä vaan mennään niin kuin johto määrää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Täällä olisi listapuheenvuoro edustaja Harakalla.

16.04 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Nesteen neuvottelukunnan varapuheenjohtajana täydennän hiukan puheenjohtaja Kalmarin näkemyksiä Nesteestä.

Sipilän hallitus on varautunut vähentämään Nesteen omistusta 50 prosentista kolmannekseen, ja yksin tämän myynnin arvo olisi nykyarvolla 1,5 miljardia euroa. Se on kaksi kertaa se koko summa, joka tälle vuodelle budjetoitiin omaisuuden myynneistä ja lisätalousarviossa sitten poistettiin.

Sosialidemokraattien vastuullisen sinivalkoisen omistamisen ohjelmassa, jonka pääarkkitehti oli Lauri Ihalainen, todetaan selkeästi, että Nesteen omistusta ei pitäisi vähentää.

Aivan perussyy on se, että valtio on ollut Nesteelle hyvä omistaja. Kolmen vuoden aikana markkina-arvo on kolminkertaistunut.

Talouselämä-lehdessä haastateltiin viime kuussa OP:n osaketutkimusjohtaja Henri Parkkista, joka totesi, että menestys on ollut paljolti valtion suuren omistusosuuden ansiota. Valtio on parhaimmillaan pitkämielinen, strateginen ja rohkea omistaja tässä kvartaalikapitalismin poukkoilussa. Olisiko muu omistaja melkein kymmenen vuotta sitten uskaltanut panostaa korkealla riskillä biopolttoaineisiin, jotka viime osavuosikatsauksen mukaan toivat jo suuremman osan liikevoitosta kuin fossiilisen öljyn jalostus. Olen yhtiön neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja ylpeä siitä, että Neste on suuri menestystarina, esimerkki siitä rohkeudesta, jonka soisi yleistyvän suomalaisissa yrityksissä.

Kärkihankkeiden rahoittamiseksi luovuttaisiin noin 70 miljoonan euron vuosittaisesta osinkovirrasta, tavoitteena "taseet töihin". Mutta tämä on lyhytnäköistä, sillä Nesteen tase tekee juuri nyt työtä Suomen julkisten palveluiden rahoittamiseksi. Fiksu valtio on hyvä omistaja, kuten professori Markku Kuisman uudesta kirjasta ilmenee. Suosittelen sitä iltalukemiseksi jokaiselle kansanedustajalle.

16.06 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain muuttamisesta nimenomaan linjaa sitä toimintaa, millä valtionyhtiöitä jatkossa tullaan hoitamaan tämän lain vaikutuspiirissä.

Edustaja Laukkanen epäili tässä äskeisessä puheenvuorossaan, että mitä se on se "taseet töihin". No, eihän sitä koskaan tiedä, mitä pörssimarkkinoilla ja maailmanmarkkinoilla tapahtuu milläkin hetkellä, mutta edustaja Harakka äsken kertoi esimerkin ja hyvät luvut siitä, miten biotaloudella on saatu Suomessa nimenomaan uudella tutkimuksella ja valtion omistajuudella hyvää aikaan, niin että kyseiset polttoaineet ovat tällä hetkellä maailmalla erittäin haluttuja ja tuottavat suomalaiselle yhteiskunnalle lisäarvoa. Tämä on esimerkki siitä, mitä tapahtuu, kun taseet laitetaan töihin, ja toivotaan, että tämän kehitysyhtiön kautta saadaan samanlaisia menestystarinoita luotua. Ei pidä sanoa, että ei Suomen eduskunnasta sitä tietämystä löydy, mikä se yhtiö on. Ei tietenkään löydy. Sitä varten on sitten niitä ammattijohtajia ja erilaisia asiantuntijoita, jotka varmaan osaavat haistaa, mitkä ovat niitä oikeita yhtiöitä, mihin valtion kannattaa rahojaan sijoittaa.

On syytä muistaa yksi tosiasia: Tämän lain mukaan jos syntyy tilanne, että valtio sijoittaa omaisuuttaan johonkin uuteen yhtiöön, vaikka nyt sen 100 miljoonaa euroa esimerkiksi, niin totta kai siitä tehdään asianmukaiset päätökset, ja ne tekee ensi sijassa valtioneuvoston yleisistunto, siinä tulee tämä poliittinen kontrolli. Maan hallituksen on tunnetusti nautittava eduskunnan luottamusta, ja jos ei se sitä tee, niin siitähän seuraa tietyt toimenpiteet, ja samoin jos yhtiön omaisuuden arvo laskee tietyn rajan alle, siihen on saatava tämän salin suostumus, että jonkun valtionyhtiön omaisuuden arvoa lasketaan tietyn rajan alle. Elikkä kyllä näissäkin asioissa kontrolli on.

Mutta edelleen, arvoisa herra puhemies, tiedän, että Suomessa kallioperän rikkauksissa lepäävät valtavat omaisuusarvot, jotka tulee saada tämän kansakunnan hyvinvointia lisäämään eikä niin, että ne myydään ulkomaille. Kuten edellisessä puheenvuorossani sanoin, tämä tapaus Outokumpu oli erinomainen esimerkki siitä, miten erittäin ankarana aikana luotiin hienoa teollisuutta tähän maahan ja ennen kaikkea uusia keksintöjä. Muun muassa Outokumpu Oy:n kehittämä liekkisulatusmenetelmä on ihan maailmankuulu, ja se on nimenomaan suomalainen innovaatio, joka syntyi sen ajan teollisuusmiesten ja keksijöiden loistavana älynväläyksenä. Siinä yhteydessä Pertti Voutilaisen osuus — nostan sen vielä

kerran esille — oli erittäin merkittävä, ja hänen panoksensa suomalaisen kaivosteollisuuden nostamisessa oli aivan ensiarvoisen tärkeä, ja myös hänen edeltäjiensä, heillekin täytyy tehdä kunniaa, silloin 1900-luvun alussa.

Sitä samaa pioneerihenkeä minä, hyvät edustajakollegat, kaipaan Suomen eduskuntaan tänä päivänä. Tämä keskustelu Talvivaaran ympärillä on mennyt enempi toistemme haukkumiseksi ja epäilemiseksi, että onko jollakin edustajalla puhtaat jauhot pussissa, kun hän puhuu Talvivaarasta, oliko oikeanlainen pipo tai oliko peräti oikeanlainen kypärä päässä jollakin hetkellä. Kun keskustelu on tällä tasolla ja meidän pitäisi pikkuhiljaa ruveta nostamaan tätä Suomen taloutta suosta, niin kyllä minä pikkusen olen pettynyt siihen, että todellakin päähineen logo on merkittävä tekijä eikä se, miten nämä meidän yrityksemme menestyvät. Sen takia toivon, hyvät kollegat, että tässä talossa ruvettaisiin pikkuhiljaa ajattelemaan, että Suomen kallioperässä ja varsinkin tuolla pohjoisessa ja itäisessä Suomessa on kallioperässä valtavia rikkauksia ja ne tulee saada Suomen kansakunnan hyödyksi toimimaan eikä niin, että joku Anglo American ostaa esimerkiksi Sakatin löydöksen, jonka arvoa emme vielä edes tiedä. Sen me tiedämme vain, että se on moninmoninkertainen verrattuna Outokummun malmion arvoon, mikä on käytännössä loppuun louhittu. Onhan siellä Kylylahdessa vielä pikkusen jämiä jäljellä, joita parhaillaan ruotsalaisten omistama yhtiö louhii siellä. Miksi se ei ole suomalainen, kysyn vain. Mutta toivottavasti tästä meille nyt muistijälki jää, että alamme pikkuhiljaa ajatella sinivalkoisilla aivoilla. Kyllä amerikkalaiset meiltä kaiken omaisuuden ottavat, jos saavat. Eri asia on sitten, annammeko me.

16.10 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa puhemies! Olisin tuohon edustaja Kärnän kannanottoon Metsähallituksen lomauttamisista myös ottanut kantaa. Metsähallituksen yhtiöittämisestä käytiin laajaa keskustelua ja niistä uhkakuvista, mitä tähän yhtiöittämiseen sisältyy. No, nyt on puoli vuotta kulunut siitä, kun tämä yhtiöittäminen on tehty, ja nyt tuli jo uusi ilmoitus, että yhtiö aloittaa yt-neuvottelut. Neuvottelujen kohteena on 357 metsuria, ja näitten metsureiden keski-ikä lähentelee jo 60:tä vuotta, eli nuorimmatkin ovat olleet talossa jo 30 vuotta. Voi kyllä sanoa, että ei ole kauhean mukavaa tuollaisen uran jälkeen joutua muutamaksi kuukaudeksi lomautetuksi vuosittain. Tämä vaikuttaa eläkekertymään, joka on tietenkin myös pienestä palkasta johtuen olematon, ja hyvin moni on raskaan uransa aikana menettänyt osan terveydestään palvellessaan Metsähallitusta, ja voi kyllä kysyä, onko tämä sitten se palkkio siitä.

Yt-neuvotteluissa vedotaan talviajan työn kalleuteen, mutta se on kyllä johdon kehnoutta, voi sanoa suoraan. Jos vain halutaan teettää järkeviä töitä, niin kyllä metsuri oman palkkansa tienaa ja vielä yhtiöllekin töitä. Kyllä täytyy sanoa, että tämä käytäntö on selkeästi muuttunut. Tähän asti pystyttiin tekemään kesäaikana näitä töitä sinne työaikapankkiin, ja nyt ykskaks eivät olekaan enää mahdollisia nämä joustavat työajat. Onko sitten yhtiöittämisestä vai mistä tämä johtuu, mutta käytäntö on muuttunut.

16.12 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hoskonen käytti hyvän puheenvuoron. Itsekin ihmettelen, jos Vihreän liiton puheenjohtajalla ei ole paljon muuta kontribuutiota tähän kuin se, että pääministerillä on jokin pipo päässä, jossa on valtionyhtiön logo. (Eva Biaudet: No ei se nyt ihan niin ollut!) Viime vaalikaudellahan vihreät joutuivat vaihtamaan ministerinsä hallituksessa, omistajaohjausministerinsä, kun osaaminen ei ilmeisesti riittänyt, niin että se siitä. Mutta todella minä iloitsen siitä, että valtion omis-

tajapolitiikkaan on tullut nyt uutta otetta, uutta osaamista, uutta näkökulmaa. (Eva Biaudet: Naisia on helppo haukkua!)

Todellakin tämä seikka, että laitetaan taseet tuottamaan, on järkevä linjaus. Nyt kun on liikenneverkkoyhtiöstä vähän tehty alustavia selvityksiä, niin huomataan, ettei oikein tiedetä edes, mitä kaikkea omistusta valtiolla on meidän liikenneinfrassa. Sekin on tärkeätä, että sekin tase nyt selvitetään, että nähdään, mitä valtiolla on, ja jos siitäkin löytyy tuottavuuselementti, niin se on totta kai hyvä asia. Nyt valtionyhtiöiden omistajapolitiikka on menossa oikeaan suuntaan ja tase lähtee todella töihin, niin kuin meidän kaikkien muidenkin pitää lähteä.

16.13 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että täällä on nyt suuri usko kyllä siihen, että jotain ihmeellistä on tuolla hallituksen sisällä tapahtunut. Tässä edustaja Ala-Nissiläkin vakuutti, kuinka on uuden aika ja tapahtuu nyt aivan uusia asioita. Tämä esitys kyllä aivan varmasti täyttää hallitusohjelman tavoitteet, mutta täyttääkö se kansallisomaisuuden hoitamisen ja arvon nousun parhaalla tavalla, se on kyllä se iso kysymys tässä. Edelleenkin pyydän teitä, jotka täällä istutte ja olette tämän esityksen takana, vielä avaamaan ja kuvaamaan sitä, mikä on nyt se ihmeellinen taseen voima, joka tässä laitetaan liikkeelle.

Täällä edustaja Pirttilahti totesi, että Sipilän hallituksen omistajaohjaus on kestävällä pohjalla. Tätä ei kyllä vielä voi tietää. Toivon, että näin on, ja haluan, että näin on, mutta vasta tulevaisuus kertoo sen, millä pohjalla tämäkin esitys sitten lopulta on ja mitä se tuottaa. Siitä, missä kunnossa meidän yhtiömme ovat, se tuloksentekokyky on varmaan siellä se keskeisin mittari, mitä uutta hyvää se voi tuottaa. Vielä en ole ainakaan saanut vastausta siihen, että kun tämä tase lähtee töihin, niin miten yhtäkkiä nämä yritykset olisivat paremmassa kunnossa kuin ne nyt ovat.

16.15 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vastaan vielä edustajille Mustajärvi ja Ojala-Niemelä näistä Metsähallituksen lomautuksista. Antautuisin ja kierähtäisin selälleni, mikäli kyseessä todella olisi nyt ainutlaatuinen ja ensimmäinen kerta, kun yhtiö joutuu lomauttamaan, mutta näin ei ole. Metsähallitus on lomauttanut 90-luvulla, ja se on lomauttanut myös 2000-luvulla, ja on täysin perusteetonta väittää, että syynä olisi ainoastaan tämä yhtiömuoto. (Markus Mustajärvi: Omatunto soimaa!)

Tässä vaiheessa siitä, mitä me tarvitsemme, olen kyllä samaa mieltä. Tarvitsemme perusteellisen keskustelun Metsähallituksen tulostavoitteen suuruudesta: onko se kestävällä pohjalla, ja voitaisiinko yhtiölle luoda lisää pelimerkkejä ja joustavuutta sillä, että tätä tulostavoitetta hivenen kevennettäisiin? Tästä meidän täytyy keskustella eikä siitä, mikä on se yhtiömuoto.

16.16 **Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Edustaja Laukkanen ansaitsee ansiokkaisiin kysymyksiinsä hiukan vastauksia, eli siis tähän kysymykseen siitä, kuinka tämä tase oikein laitetaan töihin. Valtiollahan on siis 64 yhtiötä, joissa valtio on joko omistajana tai osaomistajana. Niistä 15 on listattuja. Nyt kun luodaan tämä valtion kehitysyhtiö, siinä samalla luodaan myöskin työkalu, jolla voidaan kehittää uutta toimintaa ja synnyttää uutta toimintaa. Me vaadimme sitä, että tämmöinen kehitystyökalu synnytetään. Ilman sitä me emme muun muassa voi tehdä niissä sinänsä hyvissä yhtiöissä, mitä valtio omistaa, vaikkapa spin-offeja tai listautumisia eikä voida sellaista myyntiälyä synnyttää. Kuten edellisi-

nä hallituskausina on huomattu, me olemme vähän ehkä alihintaankin jopa myyneet meidän hyviä omistuksia.

Sitten taas toisaalta me voimme myöskin vahvistaa tällä tavoin, kuten tässä kuvasin, näitten yhtiöitten taseita. Ja ennen kaikkea ehkä nämä spin-off-mahdollisuudet ovat tässä se keskeinen työkalu, mikä syntyy — näin olen asian itse käsittänyt — koska monien yhtiöitten sisällä on sellaisia pienempiä yksiköitä, jotka tekevät hyvää liikevaihtoa ja hyvää tulosta, mutta ne eivät olekaan enää sitten valtion ihan semmoisia keskeisiä omistuksia, mitä meidän olisi välttämättä pakko omistaa.

Ja sitten yksi keskeinen asia on myöskin tämä alustatalous, elikkä me pystymme synnyttämään tällä uusia talouden malleja, ja tämä alustatalous on sellainen. Meidän on hyvin vaikea (Puhemies koputtaa) synnyttää uusia teknologisia innovaatioita ilman alustataloutta.

16.18 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Erityisen lämmin kiitos edustaja Vähämäelle siitä, että hän tarttui tähän kysymykseeni. Itse olen ollut sarjayrittäjä 80- ja 90-luvuilla. Me perustimme useita yrityksiä erilaisille toimialoille, mutta ei meille tullut kertaakaan mieleen, että me ikään kuin näiden yhtiöiden, joita olimme perustaneet ja jotka menestyivät kohtalaisesti, varallisuutta myymällä olisimme sitten synnyttäneet jotain uutta, vaan ennemminkin sitä tulosta, jota ne tuottivat, käytimme uuden synnyttämiseen ja annoimme näiden yhtiöiden omalla toimialallaan vahvistua, parantua. Kehitimme niitä, osan myimme niistä, osa niistä meni laman aikana konkurssiin. Nyt parikymmentä vuotta myöhemmin voi sanoa, että vain osa niistä sitten lopulta on osoittautunut menestystarinoiksi. Sen takia en vastusta tätä perusajastusta, mikä täällä on, mutta suhtaudun siihen kriittisesti, onko tämä nyt välttämättä se oikea tapa laittaa tätä meidän varallisuuttamme toimimaan.

16.19 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! Valtionyhtiöillä on Suomessa merkittävä ja kunniakas historia, niin kuin täällä tänään on käynyt monessa puheenvuorossa ilmi, ja osittain juuri siksi valtion omistamien yhtiöiden arvo on Suomessa Euroopan suurin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kuten keskustelussa on käynyt ilmi, omistuksien kirjo on laaja, ja aiheellisesti on mietitty ja kysytty, ovatko kaikki perustelut omistamiselle nykypäivän tilannetta vastaavia. Aktiivinen, omista lähtökohdista lähtevä omistuksen kehitystyö on osittain matkan varrella laiminlyöty joissain yhtiöissä, ja nyt valtion omistusta tullaan arvioimaan Suomen kokonaistalouden lähtökohdista, omistettujen yhtiöiden ja resurssien tehokkaan kohdentamisen näkökulmasta.

Täällä on käyty keskustelua siitä, mitä tämä nyt tarkoittaa. Valtion omistamia yrityksiä ei nyt laiteta lihoiksi niin sanotusti, että rahoja käytettäisiin budjetin paikkaamiseen, vaan omistamiseen otetaan aktiivinen, kehittävä ote.

Edustaja Vähämäki hyvin vastasikin tähän "taseet töihin" -kysymykseen. "Taseet töihin" ei merkitse yritysten kaavanomaista myymistä vaan omaisuuden hyödyntämistä uuden luomiseen. Se on tämän uudistuksen draiveri ja asetettu tavoitteeksi. Yhtiöiden omistusrajojen lasku ei ole sama asia kuin myyntipäätös.

16.21 **Ville Vähämäki ps:** Puhemies! Edelleen tähän dilemmaan siitä, kun sanotaan, että laitetaan taseet töihin. Itse asiassa, jos katsotaan yksittäisen yhtiön tilannetta, saatetaan tehdä myöskin yksittäisen yhtiön kohdalla siten, että täysin päinvastoin sen yhtiön osalta me-

hän voimme vahvistaa siellä kehitysyhtiössä olevan yhtiön tasetta. Siis kokonaisuudessaan ajatellaan näin, että valtion tase laitetaan töihin, mutta se ei todellakaan tahdo sanoa sitä, että näitä lihoiksi laitettaisiin, vaan tässä tämä kehitysyhtiö on työkalu, jolla me voimme siellä kehitysyhtiön sisällä oleville yhtiöille tehdä huomattavasti paljon enemmän toimenpiteitä kuin me muuten koskaan voisimme tehdä. Tämä hyvä työkalu on myöskin tulevien hallitusten käytössä sitten aikanaan.

Sitten jos me katsomme ihan vaikka jotakin yksittäistä yhtiötä, olkoon se vaikka Posti, niin mehän voimme huomata, että siellä todellakin on monia liiketoimintayksiköitä: OpusCapita, Itella Venäjä ja posti- ja pakettiliiketoiminnot. Nyt sitten voidaan ajatella sitä, onko se joku yksittäinen liiketoimintayksikkö oikeasti sellainen, minkä välttämättä täytyy olla täysin valtion omistuksessa, vai voidaanko se spin-off-tyyppisesti listauttaa tai jollain muulla tavalla myydä, jolloin sitten huomataan, että jäljelle jäävän loppuyhtiön tasehan itse asiassa vahvistuu. Näinhän tässä käytännössä käy, joten itse näen, että tämä hallituksen esitys on todella, todella hyvä ja vie tätä yhteiskuntaa oikealla tavalla eteenpäin. — Kiitos.

16.23 **Outi Mäkelä kok:** Arvoisa puhemies! Tässä kun on puhuttu siitä, että omistajaohjaukseen halutaan aktiivista, kehittävää otetta, niin tuli mieleen, olisiko tässä paikka myös vahvistaa tämmöistä strategista otetta. Nyt ehkä vähän kaukaa haen, mutta joka tapauksessa viime päivinä on keskusteluttanut suojelupoliisin lausunto hallintovaliokunnalle siitä, että vieraan valtion lukuun toimiva maanomistaja voi rakentaa kiinteistölleen rakennelmia, joita sitten vieras valtio voi kriisitilanteessa hyödyntää esimerkiksi liikenneväylien sulkemisessa tai tunnuksettomien joukkojen majoittamisessa, ja tässä yhteydessä nousi esiin tämä maa- ja kiinteistöomaisuuksien kauppojen rajoittaminen.

Voitaisiinko nyt ajatella, että strategisella ohjauksella myöskin jollain tavalla ohjeistettaisiin tai huolehdittaisiin siitä, miten meidän omaisuuttamme, valtion omaisuutta Senaattikiinteistöjen tai Metsähallituksen toimesta kaupitellaan ja minkälaisia kauppoja tehdään? Tietysti tärkeää on myös se tuottopuoli, mutta varmasti myös tämä strateginen ajattelu olisi hyvä huomioida.

16.24 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puheenjohtaja! Valitettavasti aika usein nämä maanostot ovat yksityisiltä, jolloin tietysti tämä omistajaohjaus ei siihen kohtaan toimi, strategiset, esimerkiksi mastojen läheltä ostetut maaomaisuudet.

Mutta vielä tähän, miten voisin ajatella, että sitä tasetta saisi töihin ja mitä sillä tehtäisiin: Itse näen, että sillä nimenomaan synnytettäisiin uutta kasvua ja työllisyyttä, ihan samoin kuin kärkihankkeilla. Tässä tuli jo keskustelua siitä, voitaisiinko sitä käyttää kärkihankkeitten eteenpäinviemiseen — mielestäni erittäin hyvin. Jos mietitään vaikka kiertotalouden mahdollistamista, niin aivan selkeästi saattaisimme tarvita sellaisen uudenlaisen potkun ja sysäyksen. Ihan kuten puhuttiin, miten Kekkonen aikoinaan näki, että tarvitsemme omaa terästeollisuutta, että saamme teollisuutta käyntiin, niin tässä meiltä puuttuu sitä, millä me saamme tämän kiertotalouden liikkeelle. Taikka hyvä esimerkki voisi olla myöskin se, mistä on puhuttu terveydenhuollossa: digitaaliset alustat. Voi olla, että se on niin iso kokonaisuus, että valtion on syytä olla synnyttämässä sitä. Tai yhtä hyvin liikennekaaressa se koko järjestelmä, millä me tulevaisuudessa saamme tilattua reissuja mahdollisimman halpaan hintaan omistamatta itse liikkumispelejä, saamme niitä ehkä vuokrata tai käyttöömme ilman kuskia tai kuskin kanssa tai mitä hyvänsä palvelukapasiteettia, mitä on tar-

jolla. Mutta voi hyvin todennäköisesti olla, että sinne tarvitaan myös sentyyppistä alustaa, jossa valtio on mukana.

16.26 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Vielä lyhyesti. Kun hallitusohjelmaan kuuluu tällainenkin osio kuin kokeilukulttuurin lisääminen ja kun edelleen olen sitä mieltä, että tämä esitys on erittäin keskeneräinen, niin olisiko ollut helpompi valjastaa tämän kokeilukulttuurin nimissä muutama valtion merkittävällä taseella varustettu yhtiö ikään kuin laboratoriomaisesti toteuttamaan tätä ideaa ensin, ennen kuin ulotetaan se koko valtion omaisuusmassaan? Tällä suunnalla olisi ehkä helpompi ollut edetä ja nähdä, onko tämä teoria, joka teillä nyt on, oikeasti sellainen, joka edistää kansallisvarallisuutemme kasvua ja tuottavuutta. — Ei muuta enää tästä aiheesta, ikinä. (Naurua)

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta sekä kalastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 239/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

16.27 **Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Tenojoen kalastusta koskevassa valtiosopimuksessa ja siihen liittyvässä kalastussäännössä on kyse perusoikeuksista ja perustuslaissa määritellyn väestönosan oikeudesta omaan elinkeinoonsa ja ainutlaatuiseen kulttuuriinsa. Ei tässä Tenojoki-sopimuksessa lohta pelasteta, mutta sen sijaan voidaan tuhota olennainen osa saamelaiskulttuuria. On aivan eri asia kalastaa huvikseen kuin elääkseen ja perinteistä elämänmuotoa varjellen. Perustuslain säännös suojaa saamelaisten kulttuurimuotoa, johon kuuluvat perinteiset elinkeinot, kuten poronhoito, kalastus ja metsästys. Lohenkalastus Tenojoella jos mikä kuuluu saamelaiseen kulttuuriin. Pyyntikulttuuriin kuuluvat sekä perinteiset pyyntimuodot, pato- ja verkkokalastus sekä kulkutus, mutta myös vapakalastus ja kalastusmatkailutoiminta. Kun tämän tietää ja tunnustaa, voi kysyä, miksi saamelaiset itse olisivat tuhoamassa kulttuurinsa perustan eli kestävän kalakannan turvaamisen.

Sain juuri ennen istuntoa puhelun Utsjoelta, ja soittaja luonnehti hyvin, mistä on kyse. Hän sanoi, että emme me rikkauksien perässä juokse vaan haluamme, että saisimme jatkaa köyhää elämäämme entiseen malliin. Ei siinä kuuta taivaalta vaadita vaan oikeutta.

Norja on vienyt Suomea neuvotteluissa kuin pässiä narussa, ja Suomen virkakoneisto tahdottomien poliitikkojen myötävaikutuksella maksattaa omat virheensä sillä väestön-

osalla, joka vähiten pystyy puolustautumaan. Paikallisten ihmisten oikeuksien poljenta näyttää saaneen systemaattisen luonteen: Kalastuslain käsittelyn yhteydessä Inarijärven kalastuksen jako-osuuksia muutettiin paikallisten tappioksi. Heti Metsähallitus-lain hyväksymisen jälkeen annettiin yt-neuvotteluilmoitus, joka koskee kaikkia Metsähallituksen metsureita, ja myös paikallisten ihmisten metsästysoikeuksien suhteen on mustia pilviä nousemassa.

Arvoisa puhemies! Ei tämä hallituksen esitys ja valtiosopimus ole ollenkaan yksinkertainen asia, en sitä väitä. Asiaa voi arvioida kalakantojen kestävän käytön osalta biologisena asiana. Sitä voi arvioida perustuslaillisena kysymyksenä, juridisesta näkökulmasta. Sitä voi pohtia hallinnollisena ja kansainvälisenä poliittisena kysymyksenä. Ja ennen kaikkea sitä voi ja tulee miettiä myös demokratian toteutumisen kannalta: voiko poliittinen eliitti talloa alleen pienen vähemmistön oikeudet? Paikallisten ihmisten tahdonilmaus on harvinaisen selvä. Kalastusoikeuden haltijat vastustavat sopimusta, niin vastustavat myös Utsjoen kunta, saamelaiskäräjät, Lapin liitto ja yrittäjien edustajat.

Perustuslakivaliokunta on paljon vartijana. Se joutuu arvioimaan, paljonko painavat ikimuistoiset oikeudet, joita ollaan nyt rajoittamassa. Se joutuu myös arvioimaan, minkälaista suojaa nauttivat ne kiinteistönomistajat, joille kaupan yhteydessä on siirtynyt ei-aineellisia oikeuksia. Jos perustuslain suojaama oikeus lyö toista perustuslaillista oikeutta korville, on ratkaisun löytäminen hyvin hankalaa. Sitä suurempi syy olisi ollut ottaa asiassa aikalisä. Osakaskunnat ovat kirjeissään kansanedustajille luonnehtineet, että sopimuksessa on kyse omaisuuden uusjaosta. Paikalliset ihmiset vetosivat myös tasavallan presidenttiin, että sopimusta ei allekirjoitettaisi. Sosiaalisten, kulttuuristen, ympäristö- ja oikeusvaikutusten perusteellinen arviointi olisi ollut tarpeen ennen kuin asia ratkaistaan eduskunnassa.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä hallituksen esitys kaatuu perustuslakivaliokunnassa, ja vaikka ei kaatuisikaan, niin en voi hyväksyä tehtyä sopimusta ja kalastussääntöä. Uskon ja toivon — enkä näe yhtään syytä, mikseivät olisi — että kaikki Lapin kansanedustajat olisivat samaa mieltä.

16.32 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa herra puhemies! Tenojoessa esiintyy noin 30 perinnöllisesti toisistaan poikkeavaa lohikantaa. Osa lohikannoista voi potentiaaliinsa nähden huonosti. Lohikantojen ongelma on sekakantakalastus niin meressä kuin joessakin. On tärkeää, että lohikannoista huolehditaan ja riittävällä kutukalamäärällä turvataan myös tulevaisuuden lohisaaliit ja paikallisen kalastuskulttuurin säilyminen. Suojelun on täytettävä kaikki oikeudelliset loukkaamattomuusperiaatteet, ja se on toteutettava tutkittuun tietoon perustuen ja paikallisten kanssa yhteisesti hyväksytyin periaattein.

Esitetyssä sopimuksessa sanotaan, että sääntö koskee ainoastaan rajajokiosuutta, mikä tarkoittaa, että Tenojoen suulta katsottuna noin 60 kilometrin osuus, jota pitkin kaikki lohet nousevat, jäisi yksin norjalaisten hallintaan. Vastuun Tenojoen lohikantojen suojelusta tulee olla oikeudenmukaista ja tasapainossa sopijamaiden välillä. Tavoitteena tulee olla aikaisemman sopimuksen tavoin yhdenmukainen sääntely koko jokiosuudelle. Sopimuksen tulee kattaa lohen koko nousualue sivujoet mukaan lukien.

Tenojoen sopimus- ja kalastussääntöehdotusta ei voida hyväksyä esitetyssä muodossa, sillä ehdotuksessa on perustavaa laatua olevia oikeudellisia epäkohtia, jotka voivat johtaa perusteettomaan omaisuuden uusjakoon Tenojokilaaksossa. Tenojoen kalastusoikeudet ovat osa tilojen varallisuusoikeuksia. On mahdollista, että ehdotetut rajoitukset eivät ole sopusoinnussa perustuslaissa turvatun omaisuudensuojan kanssa.

On tärkeää, että paikallisten näkemykset huomioidaan laajemmin sopimus- ja sääntöehdotuksessa ja että maa- ja metsätalousministeriö teettää sopimuksesta taloudellisen, sosiaalisen, kulttuurisen sekä ympäristö- ja oikeusvaikutusten arvioinnin. On välttämätöntä, että Suomi ja Norja aloittavat uudet neuvottelut sopimus- ja kalastussäännöstä. Norja ei ole irtisanonut sopimusta, eli ei ole mitään perustetta pitää kiirettä sopimuksen päättämiseksi nyt. Kalastusta voidaan rajoittaa nykyisen sopimuksen 7 artiklan mukaan esimerkiksi keräämällä faktatietoa kannoista kaikuluotaimien avulla neuvottelujen pohjaksi. Kalastuksen aloitusajankohtaa voidaan säännellä ja saaliskiintiöt ottaa tarvittaessa käyttöön, jos näin harkitaan hyväksi.

Näillä perusteilla en kannata Suomen ja Norjan kalastussopimuksen hyväksymistä hallituksen esittämässä muodossa, ja toivon tälle vahvaa kannatusta myös eduskunnasta.

16.35 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Metsästys, kalastus ja eränkäynti ovat lappilaisten ooppera ja baletti, ja näihin asioihin liittyy paljon intohimoja. Eräs pohjoisessa vaikuttanut pappi totesi 80-vuotispäivähaastattelussaan, että mikäli taivaassa on lohta, poroa tai hilloja, niin hän ei sinne halua. Se kuvaa hyvin lappilaista mielenmaisemaa.

Nyt käsittelyssä oleva Tenojoen kalastussopimus on ollut pitkä prosessi, joka käynnistettiin jo vuonna 2012. On aivan asiallista tunnustaa, kuten tässä useat lappilaiset kollegat ovat jo edellä todenneet, että nyt näyttää siltä, että oikein kukaan ei ole tähän sopimukseen tyytyväinen. Tällä sopimuksella pelätään olevan negatiivisia vaikutuksia niin saamelaiskulttuuriin, matkailuun kuin jopa koko Utsjoen kuntatalouteen. On kestämätön tilanne, että matkailuyrittäjä, joka on tehnyt miljoonaluokan investoinnit, joutuisi nyt kärsimään kalastuksen rajoittamisesta. Aivan yhtä kestämätöntä on se, että saamelainen perinteinen pyyntikulttuuri kuolisi siellä alueella. Näistä asioista täytyy ehdottomasti huolehtia.

Toinen lappilainen keskustan edustaja, Markus Lohi, oli tässä myös paikalla, ja keskustelimme asiasta. Lohi jakaa nämä huolenaiheet. On äärettömän tärkeää, että nyt sopimusesityksen perustuslaillisuus selvitetään hyvin tarkasti perustuslakivaliokunnassa. Useat asiantuntijat ovat esittäneet, että tässä voi olla laajoja perustuslaillisia ongelmia niin saamelaisten oikeuksien kuin myös tiloille kuuluvan omistusoikeuden kannalta.

Haluan tässä vaiheessa palauttaa myös mieliin Ylä-Lapin luonnonvarasuunnitelman, joka toki koskettaa ensi sijassa muita vesialueita kuin Tenojoen vesialueita, toki sivu-uomat ovat siinä mukana. Tässä luonnonvarasuunnitelmassa todetaan, että on pyrittävä turvaamaan perinteiset paikalliset kalastusmuodot ja paikallisen väestön etu on aina asetettava etusijalle. Tätä samaa toivon kyllä myös Tenojoen kalastussopimuksessa.

On palautettava mieliin myös edellisen eduskunnan hyväksymä erittäin epäonnistunut kalastuslaki. On sääli, että tämä laki meni läpi ja sillä vietiin paikkakuntalaisilta heille perinteisesti kuuluneita oikeuksia. Nyt on jopa mahdollista, että Metsähallitus olisi näillä Tenojoen sivuvesistöalueilla avaamassa vapaaseen lupamyyntiin turistikalastajille näitä vesistöjä, jonne aikaisemmin ei ole ollut pääsyä kuin paikallisilla. Tämä on todella huono asia.

Salia katsellessa täytyy kyllä hämmästellä, missä ovat nyt vihreät, jotka leimallisesti leimaantuvat saamelaiskulttuurin puolustajiksi. Missä he ovat nyt tällä hetkellä, minkä takia he eivät ole täällä käymässä keskustelua siitä, minkälaisia vaikutuksia tällä Tenojoen kalastussopimuksella on?

Sain myös aivan hetki sitten sähköpostia tuolta Norjasta. Siellä on sopimukselle myös ollut paikallisilla edustajilla paljon vastustusta, ja oli arviona se, että välttämättä tässä ai-

kataulussa Norjassa ei pysytä. Nyt on tärkeää, että Suomi tekee ne yhdessä sovitut ratkaisut ja käy tarkasti läpi tämän sopimusesityksen, ja perustuslakivaliokunta on nyt avainasemassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Mäkelä. — Anteeksi, edustaja Eestilä, myönnänpä teille vastauspuheenvuoron.

16.39 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tähän hieman väliin sanoa, että kollegojen näkemykset ovat aivan perusteltuja. Nimittäin tämä on niin vaikea valtiosopimus, että on lähes mahdotonta ja melkein mahdotonta tehdä sitä ilman, että jonkun ryhmittymän tai väestönosan perustuslaillisia oikeuksia ei rikottaisi. Sen takia tämä on ollut niin hankalaa muodostaa.

Kun tätä katsoo nytten vähän laajemmin, niin kysymyshän on siitä, että me rajoitamme kalastuspainetta 30 prosenttia, ja perimmäinen syy, miksi tämmöisiin valtiosopimuksiin on jouduttu, on se, että viime vuosina ja itse asiassa tällä vuosituhannella lohikantojen kehitys ei ole ollut oletettavaa ja tutkijatkaan eivät ole täysin varmoja, mistä tämä johtuu. Mutta oma mielipiteeni, joka sattumalta on sama kuin tutkijoiden mielipide, on, että se perusongelma on, että me olemme jo vuosikymmeniä ylikalastaneet niitä usean merivuoden lohia, jotka ovat kaikkein halutuimpia, ja nyt kun sitä ja niin sanottua sekakantakalastusta ruvetaan rajoittamaan, mikä turvaa näitten eri kantojen olemassaolon, niin eihän se kenellekään tietenkään meinaa kelvata.

16.40 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Eestilä nosti hyvän kysymyksen esille, mutta on selvää, että meillä on ongelma siitä, että tällä hetkellä sitä tarkkaa tietoa Tenojoen lohikantojen tilasta ja sivuvesien tilasta ei ole. Olisi äärettömän tärkeää, että tähän jokeen saataisiin nyt asennettua ne laskurit, jotta tietäisimme, kuinka paljon kalaa sinne jokeen nousee. Nyt meillä on käytettävissämme ainoastaan tutkijoiden esittämiä arvioita. Olen erittäin ilahtunut siitä, että ympäristöministeri Tiilikainen on ottanut tämän asian esille norjalaisten kollegoidensa kanssa ja se on ilmeisesti etenemässä. Olisi erittäin perusteltua, että ennen kuin tällaisia laajakantoisia päätöksiä tehdään, kuten tämä Tenojoen kalastussopimus, meillä olisi käytettävissämme faktaan nojaava tieto eikä pelkkää arviota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kalmari ja Eestilä, ja sitten siirrytään puhujalistaan.

16.41 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itselänikin on jo kokemusta kalastusasioista sekä Kalatalouden Keskusliiton varapuheenjohtajana että valiokunnassa, missä teimme vastaavan tyyppistä vähän vaikeaa, paikallisille erittäin vaikeaa, säännöstöä, jota nyt jäljestäpäin oikeastaan lähes kiitellään siksi, että olemme saaneet esimerkiksi Tornionjokeen kalakantaa palautettua ja ylipäätään koko Perämeren lohikanta on hyvässä kasvussa. (Johanna Ojala-Niemelän välihuuto — Markus Mustajärven välihuuto) — Se oli tavallaan tällainen maa- ja metsätalousvaliokunnan strateginen linjanmuutos, joka on tapahtunut oikeastaan osin viime kaudella, osin sitä edellisellä kaudella. Mutta on ihan totta, että viime kaudella monia hankkeita meni maaliin, jopa niin, että ministeriön ja ministerin esitys oli erilainen (Puhemies koputtaa) kuin valiokunnan lopulli-

nen esitys, ja teimme sen kuitenkin (Puhemies koputtaa) hirveän hyvässä yhteisymmärryksessä.

Mutta tärkeää on ottaa paikallisten näkökulmat huomioon, ja lupaan sen, että valiokunnassa kuunnellaan erittäin herkällä korvalla...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kalmari, nyt on kulunut niin paljon yli minuutin, että myönnän puheenvuoron edustaja Eestilälle.

...paikallisia asukkaita.

16.42 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On asioita, joista voidaan olla jotakin mieltä, mutta kyllä minä pitäisin sitä aika lailla selvänä, että näitten suurten lohien lukumäärä on laskenut. Siitä on olemassa tutkimuksia, jotka toteavat, että se on pitkä trendi, ja minun mielestäni sitä on aika vaikea kiistää. Itse olen Tenojoella käynyt kalassa 30 vuotta, ja moni kanssani kalastanut on myös sitä mieltä, että kyllä siellä nämä suuret kalat ovat vähentyneet. Tietysti jos joku haluaa tutkijoiden näkemystä kiistää, niin kaikkihan toki on mahdollista. (Johanna Ojala-Niemelä: Suomalaisten kustannuksella!)

Sitten toinen juttu, mikä on erittäin tärkeätä huomata: Toki tämä voidaan jonkun henkilön ansioksi panna, mutta koko tämän ajan, minkä tämä sopimusneuvottelu on ollut esillä, perimmäinen vaatimus on ollut se, että näitä kaloja täytyy ruveta laskemaan, paljonko niitä nousee, että meillä on faktaa, jolloin me voimme tehdä tulevia päätöksiä. Summassahan näitä ei tietenkään voida tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.44 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan hyväksyttäväksi Norjan kanssa tehty sopimus ja sen olennaisena osana oleva kalastussääntö. Kuten esittelytekstistä käy ilmi, on Suomen ja Norjan välillä pitkät perinteet lohikalastuksen yhteisellä säätelyllä, ja tämä on tietysti selvää, että suomalaisten näkökulmasta Norjan kanssa asioista täytyy pystyä sopimaan, koska Tenojoen vesistöalueesta enemmistö sijaitsee Norjan puolella. Ja kun ensimmäinen kalastussääntö on annettu jo 1800-luvun puolella, niin perinteikästä yhteistyötä on syytä kannattaa.

Asiasta on kuitenkin tullut palautetta kansalaisilta, jotka ovat huolestuneita, epäilevät sopimuksen ristiriitaisuuksia ja noudatettua hallintotapaa, jopa perustuslainmukaisuutta. Niinpä tästä syystä perustuslakivaliokunnan varajäsenenä otinkin tässä puheenvuoron, vaikkei tämä kuulukaan syvän substanssiosaamiseni alueeseen, noin lohikalastuksen merkeissä. Arvelinkin, että monilla pohjoisen edustajilla on tähän hyviä näkemyksiä, ja niitä on tässä salissa paljon kuultu. Toivon, että valiokunta ottaa käsittelyssään huomioon nämä näkökohdat sekä kansalaisilta että asiaa paremmin tuntevilta kansanedustajilta ja kuuntelee niitä herkällä korvalla.

16.45 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Täällä muun muassa edustaja Mustajärvi piti erinomaisen puheen, ja minun näkökulmani on nimenomaan tähän saamelaisten oikeuksiin ja niihin prosesseihin, millä tavalla lainsäädäntöä tehdään tai sopimuksia tehdään. Suomihan on sitoutunut YK:n alkuperäiskansajulistukseen, joka sinänsä ei ole juridinen instrumentti mutta joka kuitenkin on tarkoitettu antamaan sisältöä sille, millä tavalla toteutam-

me niitä juridisia oikeuksia, joihin olemme sitoutuneet. Siellä hyvin keskeinen periaate on, että alkuperäiskansaväestö on mukana tällaisessa. Puhutaan tällaisesta free, prior and informed consent eli he ovat mukana päättämässä ja neuvottelemassa aikaisessa vaiheessa, ja mielestäni muuten tässä hallituksen esityksessä — joka on kuitenkin hallituspuolueiden esitys, vaikka olen iloinen, että täällä on myöskin muunlaisia näkökulmia — on selvitelty hyvin paljon näitä alkuperäiskansaoikeuksia, mutta silti mielestäni se ei ole sitten tarkoittanut sitä, että niitä on toteutettu. Muun muassa tämä kuuleminen on tapahtunut hyvinkin myöhäisessä vaiheessa, ja saamelaiskäräjät on nostanut tämän erityisesti ongelmana esille, että täällä tällä tavalla ei ole arvioitu riittävästi, miten nämä saamelaisten alkuperäiskansaoikeudet tässä toteutuvat. Joten toivon, että myöskin perustuslakivaliokunta katsoo tätä hyvin tarkkaan. Tämä ei varmasti ole mikään helppo, mutta mielestäni on hyvin tärkeätä, että ainakin näissä prosesseissa pyritään mahdollisimman hyvin toteuttamaan sitä, mihin Suomi on ilmaissut suostumuksensa ja sitoutunut. Kysymyksessä on kuitenkin hyvin iso kysymys siitä, säilyvätkö saamelaisten, meidän Euroopan ainoan alkuperäiskansan, mahdollisuudet niihin elinkeinoihin, jotka heillä perinteisesti on ollut, vai kuolevatko ne kokonaan. Kysymys on myöskin siitä, millä tavalla (Puhemies koputtaa) tämä tieto voi siirtyä tuleville sukupolville. — Kiitoksia.

16.47 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin kysyä edustaja Biaudetilta: kun nämä sopimusneuvottelut käynnistettiin vuonna 2012, minkä takia te ette hallituksessa ollessanne varmistaneet sitä, että saamelaiset tulevat riittävän ajoissa kuulluksi? Nyt tämä edellisen hallituksen käynnistämä prosessi tuli hyvin yllättäen tämän hallituksen käsiin, ja se oli vietävä loppuun. Te varmasti juristina tiedätte, millä tavalla näihin valtiosopimuksiin suhtaudutaan, ja silloin kun kaksi valtiota tällaisen neuvottelee, niin se hyvässä yhteisymmärryksessä ja järjestyksessä viedään molempiin parlamentteihin. Mutta nyt kysyn kyllä teiltä: Minkä takia te ette varmistaneet sitä, että saamelaisia ja saamelaiskäräjiä kuullaan riittävällä tavalla tämän sopimuksen valmistelussa ja että noudatetaan saamelaiskäräjälakia, jonka mukaisesti valtiolla on neuvotteluvelvoite tällaisista kauaskantoisista asioista? Miksi?

16.48 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Niin kuin edustaja Kärnä varsin hyvin tietää, en pysty vastaamaan sillä tavalla seikkaperäisesti, mutta voin vakuuttaa, että olemme kantaneet saamelaisten osallistumisesta huolta hyvin hyvin monia monia vuosia. Kuitenkin tietenkin tämä FPIC-periaate on tullut vähän myöhemmin, ja siinä mielessä tämä tietoisuus siitä, mitä se tarkoittaa, on ehkä vahvistunut. Mutta että olen samaa mieltä: olisi varmasti jatkuvasti pitänyt olla vieläkin kovempi ja vieläkin enemmän puhua näistä asioista. Meillä on tietyillä aloilla ministeriöissä onnistuttu paljon paremmin, muun muassa opetuspuolella ja kielipuolella on onnistuttu huomattavasti paremmin. On tehty myöskin erityislainsäädäntöä, jossa on nimenomaan otettu huomioon saamelaisten oikeudet, mutta valitettavasti viime kaudella sitten tämä ILO 169 jäi, sille kävi kuten kävi, mikä tietenkin oli aika iso katastrofi ja mitä suren vielä nytkin. Mutta enemmän olisi pitänyt tehdä, olen siitä samaa mieltä, mutta olemme varmaan olleet (Puhemies koputtaa) tämän takana hyvin kauan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.49 **Harry Wallin sd:** Korkeasti arvostamani herra puhemies! Käsissämme on esitys Norjan ja Suomen väliseksi kalastussopimukseksi Tenojoen vesistössä. Sopimus on herättänyt paljon ristiriitoja ja pahaa mieltä pohjoisen ihmisten, paikallisten ja erityisesti saamelaisten, mutta myös kiinteistön Utsjoelta ostaneiden ulkopaikkakuntalaisten keskuudessa. Sopimus koetaan epäoikeudenmukaiseksi ja epäonnistuneeksi. Kun säädellään asiaa, jolla on vuosisataiset perinteet ja vahvat tunteisiin menevät juuret, olisi kaikki tarmo laitettava siihen, että sopimuksesta tulisi tasapuolinen. Myös suhteen Suomen lakeihin, muun muassa perustuslakiin, pitäisi olla selkeä. Nyt näin ei ole. Tenolla kiinteistöjä omistavat ulkopaikkakuntalaiset kokevat kalastussopimuksen epäoikeudenmukaiseksi, sillä vaikka heillä on kiinteistöön kuuluva kalastusoikeus, he eivät saa tätä oikeutta harjoittaa. Heidän tulee ostaa turistilupa, jos mielivät lähteä lohta narraamaan. Suomen järjestelmä on kuitenkin sellainen, että kalastusoikeus on sidoksissa kiinteistöön. Kyse on omaisuudensuojasta, omaisuuteen liittyvästä oikeudesta.

On hyvä huomata erot Suomen ja Norjan järjestelmien välillä. Kalastusoikeus Norjan puoleisella Tenojoella ei perustu vesialueen omistamiseen. Tenojoen Norjan puoleisen vesialueen omistaa Norjan valtio. Suomessa Tenojoen vesialueesta lähes 70 prosenttia on yksityisessä omistuksessa ja kalastusoikeus perustuu lähtökohtaisesti vesialueen omistamiseen. Kalastusoikeudet ja erityisperusteiset etuudet liittyvät aina kiinteistöön, alun perin taloon, joka on jakaantunut tai lohkottu nykyisiksi kiinteistöiksi. Kalastusoikeudet ja erityisperusteiset oikeudet Suomessa eivät koskaan liity henkilöihin tai etnisiin ryhmiin tai keneenkään asuinpaikkakunnan mukaan. Tätä periaatetta tulisi noudattaa myös Tenon sopimuksen kohdalla. Viime kädessä Tenon sopimuksessa on kyse lohensuojelusta. Tämä on tärkeää pitää mielessä, sillä lähtökohdan tulee toki olla, että lohta kalastetaan vain sen verran, että lisääntyminen on turvattu ja kanta vahvistuu. Muussa tapauksessa lohta ei tulevaisuudessa Tenolla riitä kenellekään.

Arvoisa puhemies! Katson, että hallituksen esitys on muun muassa ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien kohdalla epäoikeudenmukainen ja vaatii uudelleenvalmistelua.

16.52 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Tämä rajajokisopimus on aika vaikea perustuslain näkökulmasta. Niin kuin jo aiemmin tuolla totesin, niin sellaista sopimusta, joka täyttäisi kaikkien sidosryhmien ja asiaan liittyvien väestöryhmien perustuslailliset oikeudet, ei käytännössä pysty rakentamaan. Tilanne on mahdoton, sitä ei pysty rakentamaan, ja jokainenhan meistä voi tietysti asettua jonkun puolelle — kuka asettuu saamelaisten puolelle, kuka asettuu paikallisten puolelle ja kuka asettuu sitten kalastusoikeuden omistajien puolelle — mutta ne, jotka ovat tähän asiaan perehtyneet tarkemmin, ymmärtävät sen, että joka tapauksessa, jos lohta meinataan suojella, niin kalastuspainetta pitää pienentää kaikissa niissä muodoissa, millä lohta siellä kalastetaan, sekä Norjan puolella, joessa, vuonossa, merellä että Suomen puolella koskien kaikkia sivujokia.

Vain sillä on merkitystä, kuinka paljon niitä kutevia naaraita on, ja tällä hetkellä tutkijoiden mukaan lähes jokaisessa sivujoessa tämä vaje on ilmeinen. Ja erityisen suuri vaje on juuri näistä parhaista kutukaloista, jotka kylläkin sattumalta ovat niitä kaikkein halutuimpia kaloja. Niitä haluavat niin norjalaiset kuin suomalaiset. Ja kun se lohi aikaisin nousee — hieman sama juttu kuin Itämerellä — niin suuremmat kalat tulevat ekana, ja kun me sekakalastamme, niin emme voi erottaa, mitä kaloja sieltä tulee, ja kun niitä on 30 eri kantaa, niin jotkut näistä kannoista geneettisesti ovat sukupuuton partaalla. Nämä ovat ne keskei-

set syyt, minkä takia Norja ja Suomi ovat yhdessä lähteneet rajoittamaan sitä kalastusta 30 prosenttia.

Perustuslain näkökulmasta tulee tämä ongelma: Ainakin itse ajattelen niin, että saamelaiskulttuurilla on oma sijansa ja sitä pitää arvostaa ja kunnioittaa. Vaikka Suomen laki ei tunne sellaista lainsäädäntöä, että paikallisuus menisi omistuksen ohi, niin siitä huolimatta itse henkilökohtaisesti katson, että tarvitaan ymmärrystä myös paikallisia kohtaan, joilla ei ole riittävää maata tai omistusta kalastukseen, ja silti annetaan mahdollisuus kohtuullisella euromäärällä kalastaa, koska muut harrastusmahdollisuudet siellä ovat erittäin pienet.

Täytyy myös todeta, että kiinteistönomistajien näkökulmasta on vaikea perustuslain omaisuudensuojan näkökulmasta ymmärtää sitäkään tilannetta, että sellaiset ihmiset, jotka asuvat paikkakunnalla tai ovat sinne muuttaneet vasta, saavat suuremmat kalastusoikeudet ja halvemmalla kuin omistajat. Sitä on vaikea perustuslain näkökulmasta lähteä millään argumentilla puolustamaan. Sen takia katson, että jos me meinaamme saada sellaisen sopimuksen Norjan kanssa voimaan, jossa sitä kalastuspainetta sitten merkittävästi pienennetään, niin on tehtävä kompromisseja eri intressiryhmien intressien kesken.

Minusta tämä sopimus ei tietenkään ole viimeisen päälle hyvä, se on myönnettävä, mutta kun parempaakaan ei usean vuoden neuvottelujen aikana ole saatu, niin minun mielestäni meidänkin pitää arvostaa niitä neuvottelijoita. Voi tietysti kysyä, ovatko nämä kaikki omistajat sitten olleet yhdenvertaisesti neuvottelemassa, ilmeisesti eivät ole olleet. Oma toivomukseni ja näkemykseni on, että kun arvioidaan tulevaa kalastusta ja tulevaa kalastuspainetta ja kalakantojen kehittymistä, niin kyllä siellä omistajien pitää olla mukana arvioimassa ihan samalla tavalla kuin paikallisen väestön ja saamelaisten, että millä tavalla kalastus sitten tulevaisuudessa tullaan järjestämään.

Yksi keskeinen syy tällaiselle sopimukselle, minkä takia Suomen kannattaa pyrkiä sopimukseen ennemmin kuin sopimuksettomaan tilaan, on tietysti se, että lohet tulevat Norjan puolelta. Jos me emme Norjan kanssa pääse sopimukseen yhteisesti siitä, miten rajoitetaan kalastusta, niin silloin mennään sellaiseen tilaan, että me emme tiedä, mitä sen jälkeen tapahtuu. Ja jos mennään kalastuslain mukaan, niin silloinhan esimerkiksi kulkutus loppuu kokonaan, jos mennään sopimuksettomaan tilaan. Sen takia en välttämättä lähde sitten puolustamaan tätä niin, että tämä on läpeensä hyvä, mutta totean vain, niin kuin olen jo aikaisemminkin julkisuudessa sanonut, että ilmeisesti suuri vaikutus tulee olemaan perustuslakivaliokunnan lausunnolla, että mikä on perustuslain näkökulmasta mahdollista ja mikä ei.

Toistan myös sen oman käsitykseni, että aivan keskeiseen rooliin nousee perustuslain 20 §, jossa todetaan, että ympäristövastuu kuuluu kaikille. Vastuu myös kalakannoista kuuluu meille kaikille. Ja jos tämä perusoikeus eli kalakannat ja niiden kestävä kehitys ei toteudu, niin silloin muut perustuslailliset oikeudet menettävät merkityksensä.

Mutta jos hieman pitemmälle katsotaan, mitä me olemme Itämerellä tehneet, niin olemme saaneet myös eduskunnan päätöksellä selvää kannan parannusta aikaan, ja se näkyy jo Tornionjoella ja Tornionjoen matkailussa.

Kun lohen kalastusta mietitään tulevaisuudessa, niin itse koen, että kiintiöt, valvonta ja lohien merkintä tulevat olemaan niitä keskeisiä seikkoja, millä tavalla me kontrolloimme ja säätelemme sitten lohikantojen kestävyyttä. Ja jos me ajattelemme Tenojokea, joka on yksi parhaita lohijokia, niin keskeinen asia on saada tämä kuteva kalakanta sen verran suureksi, että lohia sitten riittää pyydettäväksi niin merellä, vuonossa kuin joella ja myös sivujoilla.

16.58 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että tämä on ollut merkillisin prosessi, mitä on omalle kohdalle sattunut. Suomessa sanotaan, että norjalaiset hopittavat, ja Norjassa sanotaan, että suomalaiset hopittavat tässä asian käsittelyssä. Tämä on niin pienellä porukalla päätetty, että tässä ei ole demokratiasta tietoakaan. Saimme kuulla, että neuvottelijat on välillä pantu porstuaan istumaan ja odottamaan ja pienellä porukalla on sitten tehty näitä ratkaisuja.

Lapin seitsemän kansanedustajaa, joista neljä keskustalaisia, ottivat tästä elokuussa yhteisen kannan, että tätä sopimusta ei tule hyväksyä vaan tulisi aloittaa uudet neuvottelut, ja toivon, että tämä vielä pätee tässä kohtaa. Kyllä ihmettelen sitä, että ministeri Tiilikainen ja virkamiehet menivät hyväksymään tämmöisen sopimuksen. Tätä ei koeta oikeudenmukaiseksi ja tätä ei koeta tasapuoliseksi Norjan ja Suomen valtioiden välillä, vaan kyllä suomalaiset ovat nyt nojollaan aika paljon Norjan suuntaan.

Tässä on ongelmia: On omaisuuden uusjakoa koskevat ongelmat, ja sen vuoksi toivon, että tämä tulee perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Ja kyllä olisi laajemmin tullut ottaa myös paikallisten näkemykset huomioon. Kuten edellä sanoin, tässä ei tapahdu mitään, vaikka tätä ei tässä hötäkässä hyväksytä, koska tässä on siirtymäaika ja Norja ei ole irtisanonut nykyistä sopimusta. Nykyinen sopimus on ollut parempi kuin tämä uusi on.

Mutta sitten tietenkin paljon pitää tehdä töitä myös tämän lohienlaskennan eteen, minkä edustaja Eestiläkin otti esille, se on hyvä asia. Samoin sitten voidaan säännellä kalastuksen ajankohtaa ja, jos on tarve, harkita myös saaliskiintiöiden käyttöönottoa, esimerkiksi vuorokautista saaliskiintiötä.

Mutta toivon kyllä tässä kohtaa, että tätä ei hyväksytä.

17.00 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustaja Wallinia ja Eestilää hyvistä puheenvuoroista, joissa tuotiin esille se ydinongelma siitä, kenelle kalastusoikeudet kuuluvat. Meillä on Lapissa paljon tilojen perustamisasiakirjoihin kirjattuja oikeuksia, joita ei ole vielä minkäänlaisissa toimituksissa vahvistettu. Tämän vuoksi olisi äärettömän tärkeää, että nyt samassa yhteydessä, kun Tornionjoen regalekysymystä selvitellään, selviteltäisiin myös mahdollisuus siitä, tulisiko isojakotoimitus saattaa loppuun kaikissa niissä pohjoisen kunnissa, joissa se on vielä loppuun saattamatta. Ymmärrän kyllä, että tämä on valtavan suuri ja iso työ, mutta tämän kautta voitaisiin saada jonkunlaista selkeyttä siihen asiaan, kenelle kalastusoikeudet lopulta kuuluvat.

Edustaja Ojala-Niemelä hämmästeli tätä vauhtia tämän kanssa, mutta uskoisin, että edustaja kyllä tietää, millä tavalla nämä valtiosopimukset eteenpäin rullaavat. Tässä vaiheessa nyt, kun yhteistä tahtotilaa... Suomi tiedusteli Norjan kautta, että haluatteko te todella tätä viedä eteenpäin, ja Norjasta tuli viesti, että kyllä haluamme. Suomella ei ole mahdollisuutta yksinään tätä asiaa jarruttaa, ja mikäli sopimus hylätään, niin kyllä sen täytyy olla näiden kahden valtion kesken hyvässä yhteistyössä ja sovussa sovittu ratkaisu.

Mitä taas tulee salissa mainittuun Tornionjoen merikalastukseen ja sen rajoittamiseen, jonka myötä lohi saatiin nousemaan takaisin jokiin, se oli äärettömän tärkeä ja hyvä päätös eduskunnalta. On nyt tärkeää kyllä käydä keskustelua myös Norjan kanssa siitä, millä tavalla sitä norjalaisten merikalastusta voitaisiin rajoittaa, sillä jos Norjan merikalastusta siinä vuonon suulla rajoitettaisiin, niin on aivan selvää, että kaikki nämä perinteiset pyyntimuodot sekä urheilukalastus Tenojoella voisivat jatkua perinteiseen malliin.

17.02 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Lopuksi haluaisin todeta, että tämä on kaikille kansanedustajille erittäin vaikeaa. Joka jaksaa tutustua näihin monipuolisesti, oivaltaa sen, että yhtä totuutta ei ole olemassa. Oma toivomukseni kuitenkin olisi, että kun paikallinen väestö, saamelaiset ja varsinkin kesäisin sitten kalaturistit siellä yhdessä näitä asioita pohtivat ja käyttävät palveluja, niin tämä keskustelu olisi kuitenkin jonkun verran rakentavaa ja se henki hyvä, sillä minä luulen, että tämmöisellä loputtomalla vastakkainasettelulla mikään ryhmä ei tule voittamaan. Kuitenkin kun eduskunta käsittelee tällaisia valtiosopimuksia, niin riippumatta siitä, millä tavalla tähän sopimukseen on päästy, totta kai meidän täytyy ottaa lainsäädäntö ja perustuslaki huomioon, ja kuten totesin, tässä tapauksessa nimenomaan perustuslakivaliokunta ja sen lausunto tulee olemaan ratkaisevassa osassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenneturvasta annetun lain muuttamisesta ja laiksi tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta

Hallituksen esitys HE 240/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

17.03 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus esittää muutettavaksi Liikenneturvasta annettua lakia, lähinnä sen rahoitus- ja ohjausmallia ja ottaen huomioon perustuslaista aiheutuvat lakitekniset muutostarpeet. Hallituksen esitys on varsin tekninen ja sellaisenaan kannatettava, enkä pureudu sen yksityiskohtiin tämän syvemmin. Sen sijaan haluan tuoda esiin, että tämänkin kaltaisessa laissa on aivan selvästi esittelytekstissä selvitetty niin ympäristö-, työllisyys-, aluekehitys- kuin sukupuoliarviotkin. Oppositio on täällä salissa vaatimassa jokaisen hallituksen esityksen mukana näitä arvioita, joten on pakko kysyä opposition edustajilta, menikö edes tämä esitys nappiin, kun nämä asiat on selvitetty tässä Liikenneturvan rahoitus- ja ohjausmallia muuttavassa lakiesityksessä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 241/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

17.04 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa herra puhemies! Kyseessä todellakin on hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta. Taustalla tähän muutokseen on EU:n komissiosta kesällä 2015 tullut huomautus siitä, että Suomen maankäyttö- ja rakennuslaki tai -asetus ei sisällä yksityiskohtaisia säännöksiä velvollisuudesta laatia SEA-direktiivin edellyttämä ympäristöselostus kaavoituksen yhteydessä eikä myöskään säännöksiä selostuksen sisällöstä.

Tällä muutoksella halutaan nyt tämä epäkohta korjata, ja lausuntojen perusteella ympäristöministeriölle pitää antaa kiitokset hyvin tehdystä työstä. Muutokset mahdollistavat muun muassa sen, että jatkossa merkittävien rajat ylittävien hankkeiden, kuten vaikkapa Nord Stream 2 -kaasuputken, kansallisten yva-prosessien läpinäkyvyys paranee.

Mutta oikeastaan se syy, arvoisa puhemies, miksi tämän puheenvuoron pitäminen on tässä yhteydessä mielestäni tärkeää, on toinen hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta. Kyseessä ovat Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan sisältyneet kaavoituksen ja rakentamisen lupien sujuvoittamiseen tähtäävät toimenpiteet, joista on ollut luonnos hallituksen esitykseksi lausunnoilla menneen kesän aikana.

Hallitusohjelmassa mainitut maankäytön ja rakentamisen norminpurkutavoitteet ovat olleet todella selkeät. Niihin ovat sisältyneet muun muassa ely-keskusten tehtävien ja valitusoikeuden rajaaminen, yleiskaavan laajempi käyttö rakentamisen perusteena, hajarakentamisen helpottaminen, vapaa-ajanasuntojen käyttötarkoituksen muutosten joustavoittaminen, kaupan suuryksiköitä koskevan sääntelyn keventäminen, täydennysrakentamisen ja rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksen helpottaminen ja kaavamenettelyn keventäminen sekä uusiutuvan energian laitteiden sijoittamisen sujuvoittaminen. Näillä kaikilla keinoilla voitaisiin olennaisesti laskea suomalaisen rakentamisen hintaa ja siten tuoda uutta dynamiikkaa sitä kaipaavaan kansantalouteemme. Kannattaa kuitenkin muistaa, että esimerkiksi Kelan viime vuoden tilastoissa asumiseen annettavien tukien kasvu oli nopeinta ja esimerkiksi asumistuen saajia tässä maassa oli jo 800 000 kappaletta eli enemmän kuin Helsingissä on asukkaita. Tilanne on älytön, ja me tiedämme sen.

Ikävä kyllä, arvoisa puhemies, tässä hallitusohjelman tavoitteiden kirjaamisessa lakiin on tullut isoja ongelmia, ja lausuntokierrokselle osallistuneet tahot ovat kritisoineet esitystä liian virkamiesvinkkelistä kirjoitetuksi. Lopulta asiaan on puuttunut myös hallituksen asettama lainsäädännön arviointineuvosto, joka on suositellut esitysluonnoksen korjaamista sen vaikutusarvioissa esiintyvien puutteiden osalta.

Olisinkin ollut kysymässä ministeriltä lisätietoja tämän paljon odotuksiakin herättävän lain kohtalosta, mutta tällä kertaa en niitä pääse kysymään. Missä vaiheessa esityksen korjaaminen on nyt, ja tullaanko siihen nyt tällä kertaa myös sisällyttämään nämä periaatteet

lupaprosessille annettavasta palvelulupauksesta, yhden luukun periaatteesta sekä merkittävien hankkeiden nopeammasta käsittelystä? Ehkäpä ministeri kuulee viestini ja palaa asiaan paremmalla ajalla.

17.08 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on todellakin kysymys aika pienestä muutoksesta sen osalta, että komissio on pyytänyt Suomea tarkentamaan näitten rajat ylittävien hankkeitten ympäristövaikutuksia. Oli tietysti hyvin mielenkiintoista, että tässä yhteydessä otettiin jo tämä isompi maankäyttö- ja rakennuslain muutosehdotus esille. Tähän on varmasti syynsä, että tämä laaja esitys ei ole vielä tullut eduskuntaan vaan sitä halutaan tarkastella hyvin monelta puolelta, ja tämä on mielestäni hyvä asia. On äärimmäisen huonoa valmistelua, jos niin iso asia, jolla todella muutetaan niitä rakenteita, joilla meillä kaavoitusta ja maankäyttöä on tehty, tuodaan tänne ikään kuin hutiloiden ja, niin kuin tässä sanottiin, hallitusohjelman kirjaimen mukaisesti. Me olemme huomanneet, että aika monia esityksiä, joita on perusteltu nimenomaan vain sillä, että ne ovat hallitusohjelmassa, on sitten myöhemmin peruttu. Kyllä näin isossa uudistuksessa, kuin tämä tuleva uudistus on, yleinen etu on varmasti se, mikä on erityisen painokkaasti otettava mukaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 242/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, aravalain ja avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 155/2016 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 12/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.10 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Alkuperäisessä esityksessään hallitus aivan oikein ja ohjelmansa mukaan oli muuttamassa yleishyödyllisyyssäädöksiä, joilla olisi rajoi-

tettu ja kiristetty näitä vaatimuksia yleishyödyllisyydestä. Nyt valiokunta on laista asiantuntijoita kuullut ja sanansa sanonut ja aivan oikein muuttamattomana hyväksynyt.

Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä mainita laajemmin, että näissä asumiseen liittyvissä yleishyödyllisyyssäädöksissä olisi suuremmankin remontin paikka. Tarkoitan lähinnä niitä yleishyödyllisiksi määriteltyjä omistajia, jotka toimivat vuokra-asuntomarkkinoilla omistajan roolissa ja ovat samalla vuokrajohtajia ja vuokrankorotusautomaatteja. Surullisin esimerkki tästä on ammattiliittojen omistama VVO, joka voisi laskea asuntojensa vuokria jopa sadoilla euroilla ja silti tehdä mittavia voittoja. Nämä yleishyödyllisinä toimijoina esiintyvät ammattiliitot toki mieluummin rohmuavat vuosittaiset miljoonaosingot ja korottavat automaattisesti vuokriaan. Moraali on tästä toiminnasta kaukana, ja siksi koko yleishyödyllisyyden määritelmässä olisi remontin paikka tässä yhteiskunnassa.

17.11 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Todellakin, tässä lakiehdotuksessa on kysymys siitä, että tällaista yleishyödyllisyyttä ei enää odoteta eikä edellytetä niiltä taustayhteisöiltä, jotka voivat saada Asuntorahaston pitkää korkotukea.

Tämä on ihan hyvä esitys, mutta tuo, mihin edellinen puhuja viittasi, että miten sitten varmistetaan se, että silloin kun yhteiskunnan tukea annetaan, silloin rakennetaan omakustannushintaan ja siitä ei sitten voittoja kenellekään tule. Se on tärkeä periaate. Tässä mielessä sitten esimerkiksi tällaiset yhtiöt kuin SATO, VVO ja vastaavat eivät voisi edes saada näitä yhteiskunnan tukia, ja tämä on se sosialidemokraattien linja, mitä olemme esittäneet. Tästä syystä halusimme, että tässä valiokunnan mietinnössä nyt vielä edelleen korostetaan sitä tarvetta, että tätä pitkää korkotukea kehitetään niin, että rakentaminen sillä vauhdittuu. Myöskin sitten tämä kaikki tehtiin yhteisymmärryksessä, niin kuin aikaisemminkin tehtiin se, että ponnella velvoitettiin hallitusta varmistamaan se, että tähän pitkään korkotukeen tulee tarvittavat muutokset.

Tämä on ehkä kaikkein tärkeintä antia tästä laista, muutoinhan tällä hallituksen esityksellä ei juurikaan ole merkitystä, mutta se valiokunnan mietintö, joka siihen kirjoitettiin, pitää sisällään tärkeän viestin siitä, että tätä pitkää korkotukea kehitetään.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 155/2016 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiatehokkuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 25/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Yleiskeskustelua ei syntynyt. Asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain sekä hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 142/2016 vp
Hallituksen esitys HE 203/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 18/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 18/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.14 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Lain käsittelyssä valiokunnassa on lähinnä vasemmisto-oppositio esittänyt vastalauseen, jossa esitetty ajatus hieman särähti korvaani. Miksi ihmeessä olisi tarve lausua näin: "Eduskunta edellyttää, että Suomi edistää EU:ssa yhteistä lainsäädäntöä." Miksi olisi Suomen intressi lähtökohtaisesti edistää EU:ssa lainsäädäntöä? On lukuisia esimerkkejä siitä, että yhteinen lainsäädäntö, jota Euroopassa luodaan, menee isojen maiden intressien mukaan ja pohjoinen pieni Suomi joutuu näissä kärsimään. On melko naiivi ajatus, että tämä toimisi verotusasioissa mitenkään muutenkaan kuin esimerkiksi tässä viimeisimmässä metsien hiilinieluasiassa, missä unioni ja komissio ei käsitä, että metsä voi kasvaa myös ylöspäin eikä pinta-alan mukaan. Tämä ajattelu, että Suomen etu olisi aina edistää unioninlaajuista yhteistä lainsäädäntöä, on minulle periaatteellisesti kyllä vieras.

17.15 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Erityisesti verolainsäädännön osalta olisi erittäin hyvä, että Euroopan unionissa olisi tietty perustaso, jonka alle jäsenmaat eivät voisi mennä. Mehän käymme Euroopan sisämarkkinoitten sisällä kauppaa, ja jos toisessa maassa on nollaverokohtelu jollekin tuotteelle tai palvelulle ja toisessa maassa pyritään sitten saamaan valtion tulojen katteeksi rahaa, se käy hyvin haastavaksi, jos Euroopan unionin sisällä tällaista kilpailua on. Nimenomaan lainsäädännön kautta Euroopan unionissa asioita kannattaa hoitaa pienen maan näkökulmasta, koska komissio tekee esitykset ja lainsäädäntö hoidetaan hallitusten kautta ministerineuvostossa ja Euroopan parlamentissa ja tässä pienen maan ääni tulee parhaalla mahdollisella tavalla kuuluviin.

17.16 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kommentoin vielä, kun sanomani saatettiin äskeisessä puheenvuorossa ymmärtää hieman väärin. Totta kai on Suomen etu, jos EU säätäisi sellaista verotusmenettelyä, joka olisi Suomen edun mukainen, mutta kyseenalaistin sen periaatteellisen näkemyksen, että EU näin tulisi tekemään. EU:ssa mennään suurien

maiden määräysvallan mukaan, koska niillä on enemmän määräysvaltaa. Eivät ne tee omien intressiensä vastaista lainsäädäntöä, jos se on Suomen intressin mukaista. Ainoastaan jos Suomen intressi on yhteneväinen riittävän suuren joukon maita kanssa, se voi mennä Suomen intressin mukaan.

17.16 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! En halua juuttua millään tavalla tähän aiheeseen, kun se päätöksentekoprosessi ei suoraan liity tähän itse kysymykseen, mutta miksi ylipäätänsä voidaan ajatella niin, että Suomen intressi olisi aina erilainen kuin Saksan, Ranskan tai vastaavan ison maan? Meillä on hyvin paljon yhteisiä intressejä myös niin sanottujen suurten jäsenmaitten kanssa. Se neuvotteluprosessi ja päätöksentekoprosessi, joka Euroopan unionissa on, mahdollistaa kaikille jäsenmaille omien asioittensa esille tuomisen, hakeutumisen sellaisiin yhteisiin neuvottelutilanteisiin, joissa omia asioita voidaan edistää mahdollisimman hyvin. Tässä normaalissa lainsäädännössä määräenemmistöpäätöksin ministerineuvostossa tehdään päätökset, ja silloin siellä todellakin on mahdollisuus vaikuttaa, kun siinä prosessissa haluaa olla aktiivinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 203/2016 vp sisältyvän 1., 3. ja 4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 203/2016 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisesti yhdistettynä hallituksen esitykseen HE 142/2016 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen kanssa. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 142/2016 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle valmiste- ja autoverotustehtävien siirtämistä Verohallinnolle koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 159/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 17/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 159/2016 vp sisältyvien 1.-19. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi järjestyslain 22 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 19/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 19/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.19 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Viime vuoden turvapaikkakriisin yhteydessä meille nopeasti selvisi, että valtaosa tänne tulleista hakijoista ei ollut turvaa vailla vaan enneminkin paremman elintason perässä. Suomea mainostettiin ihmissalakuljettajien verkkosivuilla jopa niin, että täältä saatavilla tuilla voisi salakuljetettu nuori mies sitten maksaa jopa jälkikäteen salakuljetuksen kustannuksia. Tämän myötä maahan tuli paljon sotilastaustaisia henkilöitä ja terrorismitoiminnassa mukana olleita nuoria miehiä, ja pian oli selvää, etteivät poliisin resurssit tulisi riittämään pitämään yllä rauhaa vastaanottokeskuksissa. Paitsi että nuorille miehille tulee suljetussa ympäristössä nopeasti sanaharkkaa, niin erilaiset jännitteet syntyvät nopeasti sen myötä, mihin järjestöön, armeijaan, uskontokuntaan asianomainen henkilö lähtömaassaan kuului.

Arvoisa puhemies! Ehdotetuilla muutoksilla mahdollistettaisiin järjestyksenvalvojien asettaminen hakemuksesta poliisin myöntämällä luvalla vastaanotto- ja järjestelykeskuksiin. On parempi, että tämä laki tulee voimaan myöhään kuin ei milloinkaan, ja toivottavasti tämä auttaa edes jotain. Näin ollen laki on kannatettava. Kuitenkin lisää toimivaltuuksia ja tiukennuksia tarvitaan varmasti tulevaisuutta ajatellen. Järjestyskeskuksia on perustettava myös käytännössä ja säilöönoton säädöksiä on tiukennettava.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 101/2016 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 101/2016 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Belgian välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 186/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 20/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 186/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rautatielain 4 ja 57 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 181/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 25/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 181/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2016 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 14/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 173/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Lakialoite laiksi vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 67/2016 vp Mika Lintilä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

17.23 **Ville Vähämäki ps:** Puhemies! Siis kysymyksessähän on olemassa olevan lain, joka koskee tällaista vaikeavammaisia koskevaa alv-huojennusta, 3 §:n muutosehdotus, jossa tätä lain voimassaoloaikaa jatketaan, jos nyt oikein muistan, kahdella vuodella eteenpäin. Siis kysymyksessä on sellainen lainsäädäntö, joka on ollut voimassa jo vuodesta 95. Tässä on tavallaan luotu ikiliikkuja, ja noin kahden vuoden välein aina eduskunta tekee tämäntyyppisen lakialoitteen, joka sitten koko eduskunnan yhteisellä tahtotilalla viedään eteenpäin. Siis tämä todellakin on siitä poikkeuksellinen lakialoite, että tämän on ajateltu menevän eduskuntakäsittelyssä myöskin maaliin saakka. Tällä on puolueiden yhteinen tuki.

Nyt kun edustaja Lintilä, joka tämän lakialoitteen on tänne tuonut, on valitettavasti pois tästä keskustelusta, niin ajattelin lyhyesti tätä asiaa tässä valottaa. Myöskin kun näitä edellisiä lähetekeskusteluja vuosien takaa tästä asiasta luin, niin siellä aika laajasti myöskin toivottiin sitä, että tähän nykyiseen menettelytapaan saataisiin jotakin muutosta, koska onhan se nyt aika outoa sinänsä, että jo vuodesta 95 on muutaman vuoden välein jatkettu tämän lain voimassaoloaikaa, ja monenlaisia muita tukimuotoja on vuosien saatossa esitetty ja ehdotettu ja monenlaiset toimielimet, vammaisneuvostot ovat myöskin näitä esityksiä tehneet. Mutta tässä tämä näin lyhykäisesti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 138/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 16/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 165/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 19/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Maahanmuuttovirastosta annetun lain 2 §:n ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 131/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 21/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla
Hallituksen esitys HE 168/2016 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 13/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä
Hallituksen esitys HE 109/2016 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 14/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 15/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisolaiksi

Hallituksen esitys HE 111/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 12/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista sekä laeiksi kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 149/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 26/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 151/2016 vp
Lakialoite LA 93/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 27/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 28/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 29/2016 vp

Käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansanterveyslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 198/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 31/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.11.2016 pidettävään täysistuntoon.

32. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 17.11.2016 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen